

# MIRADOR

## SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. = Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

EN COMENÇAR L'HIVERN

## La situació és cada dia més caòtica

Al nostre país, l'estiu probablement no ha estat mai un període de gran activitat política. Encara que tot estigui apuntat amb agulles i que el règim es vegi obligat al turment d'haver de passar una maroma sobre un abisme, potser per donar la raó a l'adagi, segons el qual a l'estiu tota cuca viu, l'activitat política no ha estat aquest estiu al nivell de la gravetat de la situació. A l'estiu els polítics es dispersen

Enfront d'aquests tres blocs que apunten el règim, hi ha els republicans. Al camp republicà hi ha la flor d'Espanya, tot el pes de la intel·ligència del país. Els temps han demostrat que el republicanisme podria ésser un instrument de govern. Si no hi ha un partit republicà ben organitzat —i cal reconèixer que tendeix ràpidament a organitzar-se—hi ha una opinió que guanya terreny. Si fos necessari demostrar que el republicanisme compta amb un sector moderat, diríem que a Barcelona molts clergues no són monàrquics. Naturalment que no se'ns acudiria fer enquesta als jesuïtes. Les dues forces principals del règim són l'aristocràcia i l'Església oficial.

En un article que va tatxar la censura del directori i que, per tant, no pogué sortir a MIRADOR, parlàvem de les reaccions de la massa neutra, contra la qual difícilment es pot lluitar. Ara la massa neutra, a Espanya, tal com preveïem, s'ha ajuntat al moviment republicà. Si la seva reacció s'intensifica, res no podrà aturar el voler de tot un poble.

Fins ara, però, no ha sortit del camp republicà el líder, l'home decidit a imposar-se, l'home audaç capaç de ficar-se el país a la butxaca. Al voltant del senyor Alcalà Zamora s'agrupa la massa moderada del republicanisme, però cal saber si el senyor Alcalà Zamora és capaç de fer coses que no siguin discursos. El perill principal del republicanisme seria l'esperança en l'adveniment d'un messià, d'un home extraordinari per l'estil d'un Pi i Margall, d'una eminència. N'hi hauria prou amb un home honest que tingués un cert sentit polític, amb una mena de senyor Doumergue. Caldria que els republicans es convencesin que els sobra modèstia. Qualsevol dels prohoms del republicanisme té més fe en l'esdevenidor del país que els prohoms monàrquics liberals i conservadors, la major part dels quals, en lloc de conèixer la fe, sent la por, la por d'un caos que només és en el seu esperit.

Durant l'estiu, els republicans han fet el Pacte de San Sebastián i han iniciat l'hivern amb el míting de Madrid. Paral·lelament, els pupins, la gent que va obligar vint-i-dos milions d'espanyols a més de sis anys de silenci perquè parlés un home sol que era més pintoresc que interessant, van començar la campanya a Galícia, amb els resultats coneguts, i ara han anat a Bilbao i anuncien un viatge a València. L'exemple de tot Galícia i de Bilbao demostra que el país ha reaccionat i que en qualsevol moment els viatges dels pupins poden motivar un daltabaix. El Govern actual és format per uns senyors antipupins, o, més ben dit, per una altra mena de pupins, però la necessitat de salvar-ho tot, la mateixa por de les responsabilitats que va provocar la Dictadura, pot tenir ara conseqüències espectaculars a causa de la por que té el ministeri Berenguer a liquidar el pupinisme i a inutilitzar aquest suposat instrument de govern. Només aquesta por explica que uns ministres, que particularment consideren el pupinisme com un instrument de desordre, protegeixin fins a l'excés una propaganda més perniciosa que el comunisme —perquè el comunisme no troba ressò en els països occidentals. La por ha arribat a tal extrem, que qualsevol periòdic que aixequés l'opinió contra un míting de la Unió Monàrquica, podria ésser denunciat per excitació a la sedició. I això succeirà si el Govern va perdent els estrepes.

Aquesta tàctica del Govern a favor dels pupins té encara una altra explicació: si arriba a haver-hi Parlament, liberals, conservadors i pupins formaran un bloc únic en cas de perill. Actualment ja pot observar-se que en la major part dels pobles de Catalunya els pupins s'alien amb la dreta catalanista. Aquest índex és simptomàtic, i si això passa a Catalunya, i afecta a catalanistes, és fàcil de calcular el que passarà a la resta d'Espanya.

Però, ¿es faran les eleccions? El Govern accepta tota mena de debats i polèmiques que puguin implicar l'ajornament de la convocatòria del cos electoral. Probablement té ja partit pres sobre la prelatió de les eleccions polítiques i administratives, però qualsevol suggestió sobre aquest cas li serveix per ajornar el problema. En tot cas, el Govern sap que les eleccions seran en ple hivern i s'especula ja des d'ara amb el fred i les nevades.

Però—repetim encara—, ¿hi haurà eleccions? Creiem sincerament que el Govern va pujar amb aquest propòsit i probablement encara el manté. Però la tàctica d'ajornar les eleccions ha empitjorat tots els problemes i la situació és ara més caòtica que a finals de gener. Comprendem-ho així, el Govern ha fet uns preparatius que han alarmat l'opinió. Ha començat reorganitzant la guàrdia civil en brigades, donant-li metralladores i gasos lacrimògens. La segona disposició consisteix a fer impossible la vida dels periòdics.

Si examinéssim la disposició referent a l'armament de la força pública i l'illustíssim amb el rumor que el Govern es proposa posar sota un comandament únic tota la força pública destinada a serveis policials, hauríem de dir que hem arribat al règim feixista, que consisteix a tenir un exercit i una milícia. I si es confirmés el rumor de posar sota una sola mà tota la força pública destinada a serveis d'ordre interior, es podria afirmar que el govern Berenguer s'ha constituït en Dictadura. A Alemanya va passar una cosa semblant amb la dictadura dissimulada del general von Seeckt. La reforma, si es portés a terme, revelaria

altres coses que ens abstenim d'insinuar.

Quant a la disposició relativa a la premsa, consisteix a fer denunciar pel fiscal, aplicant el Codi penal de la Dictadura i quatre lleis més, articles que el llapis roig del censor hauria respectat. Quan el periòdic és denunciat, l'edició és recollida per la policia i es demanen a l'empresa dues mil pessetes per a respondre de les despeses de



El republicanisme moderat: Alcalá Zamora

jutjat. Aquest sistema de la censura «a posteriori» també és copiat del règim feixista. La Dictadura no havia arribat a tant. No hi ha cap diari que pugui suportar-lo, i si el Govern té el propòsit que no ha de passar res i que es tracta d'una simple maniobra d'intimidació, també pot arribar-se a la conclusió que és molt debíl i que es juga el prestigi.

Tot fa pensar que el Govern evoluciona ràpidament cap a la dictadura: les proves són massa eloqüents. I si tenim en compte que el ministeri Berenguer és format per adversaris sincers de la primera Dictadura, haurem d'admetre que la situació ha d'ésser molt greu quan el Govern, en lloc de treballar per al retorn de la normalitat, es veu obligat a consumir totes les energies en la defensa del règim. Havíem sentit a dir personalment al general Berenguer que si havia de convertir-se en dictador no acceptaria el Poder, i que si la presidència del Consell i els governs civils eren l'aspiració màxima del generalat, es podria dir que Espanya és un pobre país. Si l'home que té aquestes conviccions deriva cap a la dictadura, forçosament ha de passar alguna cosa greu i tot deu estar en perill. Complica la qüestió la decisió, que ningú no ignora, de les esquerres a sublevar-se contra tot intent de dictadura manifesta. Una altra dictadura provocaria una vaga general i una guerra civil. El conservadorisme ens pot costar molt car.

De moment vivim en un règim semifeixista i sota una pressió molt forta. ¿I amb aquesta llei de premsa és possible de fer eleccions? Abans de començar el període electoral estaran en tràmit milers de processos. Caldria que els periòdics d'idees no tinguessin directors de palla. Millor seria tenir un equip de gent, amb noms coneguts, disposada a tota mena d'eventualitats. No hi ha necessitat d'insultar les autoritats ni d'excitar a la rebel·lió. El llenguatge més correcte cau sota la llei nova. Si les autoritats han perdut el seny, només han d'aplicar el Codi penal de la Dictadura. És una bomba en mans d'un infant.



—Ja heu estat processat per atacs al règim?  
—No encara.  
—Doncs què feu, sant cristià?

Any III. Núm. 89 - Barcelona, dijous, 9 octubre 1930

## El règim actual de premsa és més arbitrari que en temps de la prèvia censura.

## MIRADOR INDISCRET

### Un gos i l'aristocràcia

Hora, dos quarts d'una del migdia. Lloc, el moll de Barcelona, molt concorregut amb motiu de l'estada del Príncep d'Astúries.

Dues senyores grosses, elegantíssimes i enjoiades, la dona i la filla d'un popular i riquíssim fabricant molt conegut a Llavaneres, baixen d'una limusina Hupp seguides d'un gosset d'aquells que semblen un farcell de draps amb potes que en diuen pequinenses; les senyores van amb el secret anhel, que ha portat allí cada matí moltes d'altres, de veure el Príncep com puja o baixa del vaixell de guerra on s'estatja.

De l'estrep del cotxe que espera l'hereu reial se'n separa el gos, que els diaris gràfics han cuidat de fer popular, el qual molt parsimoniosament s'acosta al pequinès de les senyores i l'ensuma en el lloc en què aquestes bestietes tenen costum de fer-ho i es deté breus moments iniciant un joc de lladrucs i corredisses que al pequinès no li fa cap gràcia, atesa la grandària del seu company, però que fa les delícies de les seves mestresses, que no hi veuen de cap ull de contentes en observar aquelles familiaritats que tot el gos d'un Príncep té amb el seu i el criden amorosament pel seu nom, que, com monàrquiques conscients, han après en els reportatges d'El Noticiero.

Però el gos no està gaire per orgues i les mira amb una indiferència magnífica, deixa al seu minúscul congènere i s'acosta a l'automòbil de les visitants, flaira i reconeix un dels neumàtics del davant, aixeca la pota... després, calmosament, tal com s'ha desenrotllat tota l'escena, se'n torna al Packard principesc i s'ajeu mandrosament a l'estrep.

### Tot sigui per la concòrdia

Els que assistiren la «corrida de toros» que tingué lloc a la Monumental el dia de la Mercè, pogueren veure un espectacle que segurament no s'havia donat mai a cap «plaza» de Barcelona, al mig del «redondel» i dibuixat en la sorra, a tot color, un monumental escut amb les quatre barres catalanes i a sota d'ell, també dibuixat a terra, un anunci del teatre Romea que deia textualment: «Teatre Català Romea. Grandios exit de la comèdia de l'Artís. Quina llàstima de xicot. Català, no deixis de veure-la.»

Ja no es pot demanar més. El que després d'això cregui que no sentim la concòrdia, que es vegi amb el doctor Albiñana.

### Foment de turisme

El senyor Pich i Pon i el comte de Güell són els homes més a propòsit per rebre estrangers perquè parlen com si ells ja en fossin. Així és com, estant ocupat el senyor comte en algun important afer, rebé dissabte els congressistes del turisme el senyor Pich i Pon, amb un discurs entre dos sandwichs.

El senyor Pich i Pon parlà en castellà als turistes estrangers; els hauria pogut parlar també en francès; però posat entre dos idiomes que igualment no parla, trià el primer per patriotisme, i els digué, entre altres coses, que llur labor «oy (sense h) tiene por la sibilisación más importancia que aquellos congresos armados y guerreros»; digué que «mañana el señor alcalde os asalará» i que «gracias a la vida turística, al valor y al trabajo ha sido una consagración la Exposición de Barcelona».

El president del Congrés li contestà amb elogis a Barcelona i digué que si l'Exposició no havia estat un gran èxit econòmic, amb el temps ens aniria d'allò més bé, perquè «l'Espagne, pays d'antiquité, pays du

Moyen Age, est un pays spécialement propre au tourisme».

El senyor Pich es pensà que això del «Moyen Age» anava pel seu bon aspecte de conservació i es posà tot còfoi.

### Cal sagnar-se en salut

Els admiradors de la gràcia i agilitat famoses d'En Soldevila passaren uns mals moments en el començament del segon acte del *Mecenas*. La *gaucherie* dels actors espatllava l'escena del concert íntim.

Moments després, el Mecenas diu, si fa no fa, a la seva muller: «Deus estar satisfeta. Per fi has tingut la reunió cursi que volies!...»

Males llengües fan córrer si l'autor afegí aquests mots a l'obra després de veure els primers assaigs.

### Confiança

Un dia eren asseguts a una taula d'un cafè cèntric En Montero i uns quants amics seus. Arriba el cambrer i diu amb aquella confiança:

—Què està això?

Un de la penya comenta:

—Aquesta confiança és excessiva. Aquests cambres et prenen confiança com si fossis un amic de tota la vida. No és pas com a Madrid, on, encara que arribis a deure cafès al cambrer o que li demanis diners deixats, et guarden el respecte i encara et diuen «Don Pedro», «Don Ramón», etc.

—Mirin, això em va decidir a marxar a Xile, la primera vegada—diu En Montero.

—Ah, sí? I com va anar?

—Jo treballava al Novetats, i un bon dia, en entrar a l'escenari, se m'acosta un venedor de diaris i em diu: «—Tu, Montero, vols el *Ciero*?» L'endemà acceptava el contracte per a Xile. Massa confiança.

### Argument decisiu

La tarda del dia primer d'octubre, l'estudiant de la Facultat de Filosofia i Lletres i redactor de *La Veu de Catalunya*, Eduard Nicol, s'explicava en mig d'un grup de companys.

En Nicol intentava persuadir-los del to subversiu i inconformista amb què estava escrit el discurs que havien privat de llegir-li el matí, en l'obertura del curs universitari.

Els amics no es deixaven convèncer. Finalment, en Nicol, per a demostrar l'heterodòxia del frustrat discurs, trobà un argument d'aquells que tanquen de cop.

—Però—digué—, si a *La Veu* no m'el volen reproduir!...

### Un diari marítim

—Amb l'arribada d'En Blanco sí que *Las Noticias* s'han apuntat un èxit—deia un en una penya de periodistes.

—Sí, però si això arriba a fer-se ara fa uns anys, hauria estat molt més gran, perquè figura't si hi hagués hagut de director en Barco! Hauria estat emocionant de veure el Barco de *Las Noticias* donant la benvinguda al d'En Blanco.

### Estatuts

Sembla que en el Congrés Municipalista que s'està celebrant a València, serà discutit el celestre Estatut Municipal d'En Calvo Sotelo. Per si aquest Estatut passa a millor vida i a fi de recordar la importància que Primo de Rivera atorgava a les obres dels seus ministres, podem recordar la següent anècdota:

En un Consell de Ministres en Primo de Rivera va manifestar desigs de nomenar Governador Civil un determinat senyor.

En Calvo Sotelo s'hi va oposar:

—Perdone, mi general. Pero me permito recordarle que este señor no reúne las condiciones que exige el Estatuto Provincial para ejercer tal cargo.

—Hombre, tiene gracia —féu el difunt dictador—. A ver si yo que me he saltado a la torera la Constitución, me voy a parar ante el folletito de usted.

### Una explicació

Al Club Natació Barcelona —malgrat el nom—hi ha molta gent que no sap de nedar. Entre aquests cal comptar-hi un «promoi» de la Lliga que, l'altre dia, es va veure precisat a tirar-se a l'aigua per a recollir una pilota que l'hi havia caigut.

El mar estava un xic encrespant i això va ésser causa que el «promoi», després d'una estona de pensar-s'hi, desistís d'anar a cercar la pilota i la donés per perduda.

Uns quants socis que s'ho miraven, el varen escridassar i dedicaren unes quantes frases a la seva valentia.

—No sé de què crideu—va fer ell—. Perquè tinc por? Que no sàveu que sóc de la Lliga?

### L'indesitjable Malvy

Malvy, aquell amic de Primo de Rivera i de Quinones de León, que estigué sempre al servei de la dictadura, fou desterrat de França, a conseqüència d'un procés arran de la guerra. Aleshores posà la seva residència a San Sebastián.

Ara, no sabem per què, ha estat posada, a la casa de San Sebastián on Malvy vivia, una placa commemorativa.

—Realment—ho deia Carlos Esplà en un article recent—, on haurien d'haver posat la placa és al Casino, que és allí on Malvy passava tot el seu temps.

## Piquiponiana

Era en aquells temps d'avant-guerra en què el senyor Pich exercia accidentalment el càrrec de batlle de la ciutat.

Arribava l'Orfeó Català de la triomfal excursió a París i acudí a donar-li la benvinguda una representació consistorial presidida per En Pich i Pon. En la recepció organitzada al Palau de la Música Catalana prengueren la paraula el mestre Millet i l'alcalde accidental.

La gent congregada davant l'edifici obligà a sortir a la balconada la plana major de l'Orfeó. El seu director hagué de pronunciar unes paraules de regreïment. Després, alguns entusiastes demanaren que parlés En Pich. Aquest accedí, i començà engegant els mots següents:

—Ciutadans: com molt bé he dit aquí dins...

## Una nova resurrecció

Ara precisament feia anys que *La Nau* féu ressuscitar el doctor Carulla... Hom recorda el fet: era en ocasió de la inauguració de curs a la Universitat. Havia presidit el doctor Díaz, però el redactor de l'esmentat diari escriví: «Entra a la sala el doctor Carulla. El doctor Carulla s'asseu a la presidència... El doctor Carulla reparteix els premis... El doctor Carulla pronuncia les paraules sacramentals: Queda obert el curs...» Tanmateix era fer-li fer massa coses, per un dia que el deixaven sortir del cementiri.

Ara precisament fa anys... i hem assistit a una altra resurrecció. Ha estat el senyor Lluís Jordà, corresponent a Barcelona del diari de Bilbao *Euzkadi* el que ha tingut la virtut resuscitadora. Parla de la vinguda de Macià a Barcelona i escriu: «Hacia las dos y media de la tarde, se personó en el domicilio del leader nacionalista el jefe superior de Policía, don Rogelio Tenorio, con varios agentes a sus órdenes. Con una orden escrita en la mano, el jefe superior le intimó...»

Un mort, a casa, a l'hora de dinar, i «con una orden escrita en la mano...».

Realment, no està pas massa bé això de jugar amb els cognoms dels morts.

## Poesia en prosa

*Baix Empordà*, setmanari regionalista de Palafrugell, dirigit pel senyor Pere Pla, germà del distingidíssim escriptor recentment cristallitzat, publica uns butlletins del temps que s'han fet famosos a tota la Costa Brava. Com que el temps a l'Empordà és molt variable i cada setmana en fa dos o tres de diferents, les notes són també variadíssimes i solen constar de dues parts en contrast i de diverses ortografies. Com a mostra reproduïm la de la darrera setmana, no perquè sigui millor, que totes ho són prou, sinó perquè és la que tenim més a mà. Un calendari fet a base de les 52 notes d'un any tindria tant d'èxit, si més no, com qualsevol Almanac de la Poesia:

«El Temps. Els primers dies d'aquesta setmana que acabem de passar ens ha ofert una meravella, una intensitat tal de blau que poques vegades ens és doble, inclús en les nostres latituds mediterrànies, tan propenses a l'embraguesa de l'atzur, a presenciar una cortina tan intensa, tan forta, tan remarcada de blau; ni un núvol entenyia la substancialitat del color, ni un poc de gris, ni una capa de boira: res feia perdre diafanitat. Bullia el sol de Tardor i no hi havia ni una alenada d'aire i mai hom havia contemplat uns dies que s'apropessin tant a una perfecció del temps.

«Ha durat poc tot això i ja dijous el cel es va ténir de gris; varen sortir els núvols a endolar una mica la terra i les fulles seques que ja han començat a caure de les arbrades s'arremolinaven empeses pel vent lleuger. Resum, que va venir la pluja i amb ella l'aire afinat i sutil i ara és tot un temps tardoral, temps d'aquí caic i allà m'aixeco, amb reminiscències de Tardor i espetecs de calor que no se'n va pas encara: buidor de terraces de cafès i els espetacs en local tancat que es van animant mentre cada dia és més orfa i deserta la platja.»

A veure si algun any veiem aquestes notes compilades i publicades en la Diada del Llibre.

## La Universitat = 1930=31

La Universitat de Barcelona ha obert les portes. Comença un altre curs. Els estudiants—aduc els suspensos que han de repetir el curs, i aquells que no acostumen anar a classe—envaeixen amb aire joïós els vestíbuls i els patis de les Facultats. Després de l'abraçada a l'amic, una carícia a aquelles columnes del pati cobert que Maragall recordava sempre amb una forta melangia. Oh, el pati de la Facultat! Dirieu

A la Universitat passen aires de renovació! No parlem de superació, perquè no són els homes de sempre de la Universitat de sempre que se superen, sinó que són els homes nous els que, amb els mateixos elements de què han disposat els homes vells, més l'entusiasme, remouen l'ambient enarrit i planten la primera pedra de la Universitat nova.

Ja no ens és permès de parlar de fredor



L'aula del professor Xirau, a la Facultat de Dret

que al començament de curs fa olor de timó, de pins de costa i de muntanya, si no tinguéssim aquella olor característica de pati—barreja d'airades de quines i de colònies, de pedra ronyosa i d'humitat dels corredors interiors—olor de pati que ja no us deixa en tot el curs.

Tot això passa exactament igual tots els primers dies de tots els cursos. Després aquesta sensació s'esvaeix. Les primeres pluges de tardor fan enyorar el caliu de la família, no el caliu de les penyes de cafè. Durant l'hivern, passades les vacances de Nadal, el pati de la Facultat és una mica trist. Tothom viu una mica les cent vides dels cent estudiants que han passat per les novelles. El sol de la primavera ressuscita la joia de les columnes afilerades. Però, ai, que amb la primavera s'acosten els exàmens. I el pati cau damunt els estudiants, per uns quants dies, per tornar a ressuscitar, més joïós que mai, el curs vinent.

Però tot això és literatura trista. I mireu que els estudiants són trempats! Malabarismes, punts de dansa, jocs de pilota i d'escambell. Els aeroplans de paper que van planejant des de la galeria de dalt, paperines, timbres, correddisses, esbotzament de portes, bidells d'ací d'allà, quatre F. U. E. que diuen que conspiren, tres E. U. que també diuen que conspiren, dos F. E. C. que diuen que destorben les conspiracions, deu elegants que no conspiren mai, un professor que passa rabent, cinquanta cadells que acaben de sortir de l'Institut i que fumen com uns desesperats—és allò que diu el degà dels bidells, pare Yàñez: «Això se'n va, abans venien uns joves que els podies parlar amb franquesa; però ara, ara vénen uns cadellots.»

I, cosa extraordinària, en aquest ambient de vegades neixen moviments capaços de fer tancar la Universitat.

\*\*\*

Aquesta és, naturalment, una visió ingènua de la Universitat. Tan ingènua com la vida mateixa que portava la Universitat fins ara. Fins ara, perquè ara comença d'iniciar-se un moviment en el pèndol de molt temps immòbil de la vida escolar universitària. I aquesta visió que avui encara ens ha estat possible d'escriure, aviat no servirà ni per malaguanyades set quartilles.

cementiri si nó és limitant-la a un sector estudiantil i a un sector del professorat. La victòria és dels homes nous. Ja ho diu la cançó:

la juvenesa que s'enfila  
la vellúria que se'n va...

Però val la pena de parlar-ne detingudament.

\*\*\*

L'assignació del pressupost al Ministre d'Instrucció Pública ha estat sempre mi-

gradíssima. Absurda, sobretot si la comparem amb la del Ministeri de la Guerra. S'ha donat el cas que l'assignació per les classes passives ha superat en vint milions de pessetes l'assignació al ministeri activissim d'Instrucció Pública i Belles Arts. En un país on tothom està d'acord que no hi ha marina, aquest pressupost supera en molt el d'Instrucció Pública i Belles Arts. Això ja passava l'any 1910, època en què la marina espanyola era gairebé inexistent. També és veritat que no hi havia escoles i els mestres els pintaven amb un barret de copa abonyegat i un frac amb les aletes esberlades.

El pressupost d'Instrucció Pública ha anat augmentant, naturalment, però és avui tan migrat com a començament de segle, davant les necessitats de la nostra època. Els professors que no van a la Universitat únicament per justificar un sou—molt inferior al de les altres classes dirigents—han de fer veritables equilibris si volen complir a consciència llur missió docent.

Els professors sense vocació han respost a la misèria de la retribució oficial amb un deixar-s'hi anar que ha arribat a fer-se proverbia. Però els professors nous, els de la fornada nova, que senten al viu els vius problemes de l'ensenyament i tenen consciència de la responsabilitat de la seva missió, han reaccionat magníficament.

A la nostra Universitat la reacció de l'element jove és modèlica. Ells comencen a fer-nos adonar que tenim una Universitat—cosa que semblarà estrany, però, ignoràvem.

La Universitat de Barcelona, fins fa ben poc, era ben bé allò i només allò que deïem al començament: els patis. Hi havia una pila de sales inservibles, plenes de trastos vells, de llibres que es feien malbé, alguns dels quals valen un dineral. Els alumnes, en sortir de les classes, no els quedava més remei que tornar al pati. La biblioteca universitària feia llàstima. L'alumne no anava a la Universitat; assistia a unes classes inhospitalàries i prou. Res no el convidava a l'estudi. Tot l'invitava a sortir del clos de l'edifici. Però amb l'entrada del professorat jove la Universitat per dintre comença a pendre un altre aspecte.

Al començament de la neteja, els professors joves eren mirats pels seus companys com uns pobres diables. ¿Per què extenuar-se en una tasca que, des de la seva experiència de catedràtics que han esmolat dotzenes de pantalons per les tarimes de les aules creïen, burócrates modestos, que no valia la pena? ¿No era millor arr: donir el sou migrat amb les assignacions per material escolar?

Però als primers èxits canviaren d'actitud. Favorable als aires de renovació? Veureu. Després de la reforma d'una aula havia quedat un espai petit, però perfectament de bon aprofitar en un edifici on res no balla. Un professor va parlar d'habilitar-hi una petita biblioteca-gabinet de treball.

Ca! Algú va creure que seria millor posar-hi un sofà i quatre cadires: una sala de visites al primer pis! El professor no va de-

sistir. Com ho podria fer per sortir amb la seva? «Senzillament—li va dir un company, —et compres un pany i una clau i tanques la porta fins que puguis moblar el departament.» Es un recurs heroic en plena Universitat de Barcelona! Ara allò que havia estat destinat a senzilla sala de rebre és una biblioteca magnífica, sala de treball, seminari d'alumnes, lloc molt més acollidor que els patis a la intempèrie. El professor ha sacrificat amb gust una bona part del seu sou a moblar aquest departament: visites als fusters, tractes, regateigs, despeses d'instal·lació...

Heus ací—basta un botó per mostra—en quin ambient es mouen els professors joves de la nostra Universitat.

Aquests elements han creat alguns seminaris: de Filosofia i Lletres, de Història, d'Arqueologia, tots confortables. De mica en mica, de sacrifici en sacrifici, renovant completament el règim intern de la nostra Universitat, obrint portes i finestres a tots els aires del món. Que en marxi d'una vegada aquesta olor a resclosit!

\*\*\*

La Universitat és el nostre primer centre docent. Almenys de nom. De centre docent i magnífic, en té tot l'aspecte exterior.

Un professor ens deia, anant pel pati:

—Pràcticament, la Universitat de Barcelona no és, ara com ara, el nostre primer centre docent. Els homes del catalanisme han creat i han dotat centres d'ensenyament i d'investigació que superen en les matèries especials que creen, les ensenyances de la Universitat. Mentre es deixava que dels amplexes finestrals de la Universitat en sortís un aire de resclosit que feia pena, aquestes institucions culturals iniciaven una tasca brillant. Es per aquest motiu que la Universitat de Barcelona no podia ésser anomenada la nostra Universitat. Els estudiants anaven a les classes únicament a conquerir un títol. Una vegada aconseguit aquest objectiu, eren molt pocs els que entraven a formar part d'aquells centres docents que treballen al marge de la Universitat, que completen, podríem dir, les seves tasques.

Però, és que caldria sortir del clos de la Universitat per completar una formació universitària? No hauria estat millor dotar la nostra Universitat de tots els elements indispensables per proporcionar una bona for-



Un grup d'estudiantes barcelonines

mació universitària? No hauria estat preferible transformar la Universitat de Barcelona, en el nostre primer centre docent, en comptes de crear-ne d'altres que funcionessin paral·lelament?

Nosaltres creiem que aquest era el camí que calia emprendre. Hi ha estalvi de temps i de diners. Hi ha la possibilitat de fer més nodrides les classes dels actuals centres especials. I, per damunt de tot, s'haurien obert les portes de la nostra cultura a tots els aires, i s'hauria precipitat la mort del professorat de moltsos vells, veritables rèmoros de la vida universitària.

Imaginem, per un moment, que les despeses que s'han fet en crear i dotar les nostres institucions culturals especials, s'haguessin aplicat a dotar la Universitat de Barcelona de bons Seminaris, on alumne i professor poguessin treballar confortablement i hi trobessin una bona bibliografia de la seva especialitat. Hauríem fet més bé que creant una dotzena d'Escoles al marge de les tasques de la Universitat, que no poden...

P. R. DESCLAU

## L'APERITIU

**Magi P. Sandiungue.** — Fa tres dies que em digueren que Magi Sandiungue havia mort. Es una nova agra i freda, absolutament despiadada, que remou una pila de records. Magi Sandiungue havia estat víctima de l'amputació d'un braç, i al cap d'una setmana la mort solitària, sense pompa ni contemplació, sense cap mena de regust cordial, en un clima de palmeres àcides i de negres desllorigats, amb ulleres grogues i amb guardapols insuficients. Magi Sandiungue ha mort a Fernando Poo, en plena segona etapa de la seva aventura colonial.

D'aquesta darrera aventura, la més efectiva i la més dolorosa de totes les seves, me n'havia explicat coses grotesques plenes de suc i d'imprevist, i coses grisament tràgiques, sense una punta de perspectiva dolça, que feien pensar en aquell estil de farmàcia tan precís que usa Gide en el seu *Viatge al Congo*.

Magi Sandiungue havia anat a parar a l'agricultura negra, i al país dels missioners i els mosquits infecciosos, amb tot l'heroisme d'un cos xuclat per la diabetis, que es vesteix de dignitat ascètica, i que se'n duu al trau de la solapa una camèlia estarrufada d'husió infantil. Perquè aquest Magi Sandiungue no va mai deixar d'ésser un gran infant, d'aquests que somien amb la lluna i amb infatigables «carrou-sels» de bogeria.

En una època, Magi Sandiungue era un dels xicots més generosos i més espectaculars entre la gent brillant del país. Va sortir d'una família de lleis i d'enguatada tradició, amb l'alegria d'un d'aquells coets absolutament olles que enlluernen la nit de Sant Joan. El seu pas per la Universitat va ésser magnífic d'anècdotes i encara era una època en què els estudiants es dedicaven a la facècia i a no fer res, d'aquella manera literària i llampant que s'explica en les rondalles populars.

Magi Sandiungue va fer una mica d'advocat per força, abans ja havia fet cinquanta mil coses, havia tocat totes les belles arts i les belles lletres, l'esport, l'esnobisme, les caceres i els arrossos, el pom de roses a la mà i totes les begudes sentimentals.

De tant en tant es mirava al mirall, procurava maquillar-se de la manera que fos, per esborrar aquell somriure una mica mecànic que li feia traïció, i per pendre's la vida, la política i l'amor amb la gran serietat dels apòstols. En aquests moments Magi Sandiungue era més infantil que mai, era d'un romanticisme i d'una bona fe—sobretot d'una bona fe—que recordava l'època dels incendiàries per esport, i de les verges que es deixaven degollar amb un vestit blanc cordat fins a sota la gelta.

Va començar a viure amb Maeterlinck, amb els simbolistes, amb les escorrialles dels «Quatre Gats», i amb els Jocs Florals de Josep Carner plens de gegns de vellut, de corbates violetes i de sagants facècies de sagristia. Magi Sandiungue havia tastat totes aquestes coses i en alguns moments hi havia jugat un paper aglissim. Va seguir el reuma, la mandra o la febre de tots els pintors del país, i tenia un nas finíssim i un gust segur, en aquelles hores en què la bona pintura—la que avui dia es cotitza—es presentava tremolant i desarropada com si vingüés de l'hospici, i li calia lluitar amb totes les dents per imposar-se als pares de família enamorats de les encasades tradicionals i dels angelets budadors.

En aquella època Magi Sandiungue va ésser un home tan útil, tan desinteressat i tan fàcil a l'entusiasme com es vulgui.

Després va estar al costat dels constructius, de les revistes, de les agrupacions, de les etiquetes més entonades i severes; sempre paral·lelament a la modernitat i fins a l'última moda. Aquests darrers anys, Magi Sandiungue va agafar la política amb el color dels avions, de l'acció directa i dels «camping» flamejants. En una excursió pirenaica celebrada poc temps abans del cop d'Estat del 23, Magi Sandiungue va portar la nostra bandera pels trencaçols de les neus perpètues vestit de domador de lleons.

Ha estat la persona d'aquest país que potser ha tocat més coses diverses i les ha deixades totes ferit d'un nou engrescament. Des de la poesia lírica a l'agricultura colonial; des de la pintura de cavallet amb tot el sentimentalisme del taller d'òpereta vienesa, al comerç d'automòbils, amb una granota de mecànic tacada d'oli segons les lleis de la coqueteria.

Entre aquestes coses hi ha el negoci de llibreria, l'acció, la cria del conill al Pla del Llobregat, un entindiment per l'art dramàtic, amb claps d'advocacia, i política a totes hores, i a totes hores una gràcia de gran cul de càntir, i d'home que posseeix la simpatia i l'art de l'amistat amb una elegància angèlica.

Magi Sandiungue va ésser un home que va arribar massa aviat a totes les coses, i de totes les coses se'n va cansar massa aviat. Se'l podria acusar d'haver estat un epidèrmic, si no s'hagués llurrit en cos i ànima a cada moment. El seu fracàs en aquest món és una visió amarguissima i tendra, perquè aquest pobre Magi Sandiungue era en el fons i en la forma com una criatura sense una gota de verí. La mort també ha arribat a ella massa d'hora.

Els que no han conegut a aquest excel·lent amic no es poden fer càrrec d'una de les psicologies més «bizarras», més originals i més delicades d'aquest país. Seria injust si no diguéssim que com més li passava el temps, més se li marcava a la pell una fatalitat d'heroi de tragèdia, però de tragèdia sense compensacions.

Magi Sandiungue no deixà mai d'ésser un «gentleman», no deixà mai de portar una blanca gardenia al trau.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

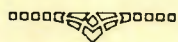
## Anuncieu

MIRADOR

## Vda. de Josep Ribas

## MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850



Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

JOIES  
RELLOTGES

## J. ROCA

Rbla. del Centre, 33  
Passatge Bacardí, 2

«MIRADOR» INTERNACIONAL

# Les dues assemblees

La XI Assemblea de la S. de N., que ha clos els seus debats aquesta setmana, ha ofert un interès especial com a reflex de la situació una mica inquietant que travessa el món, tant en l'aspecte econòmic com en l'aspecte polític.

Com si les xifres tinguessin una certa influència damunt els fets, podríem dir que la S. de N., en entrar en el seu segon de senari, comença una segona època. Deu anys han calgut per col·locar la primera pe-

per tal que cadascú aportí el seu esforç encaminat al triomf de les idees de concòrdia i de pau.

\* \* \*

Coincidint amb el final de l'Assemblea de la S. de N. s'ha obert a Londres la Conferència de l'Imperi Britànic, que es ve celebrant en principi cada quatre anys des de 1886. Des de que en la darrera Confe-

## Mirant a fora

R.—101

Davant de la catàstrofe del dirigible anglès R. 101, hem sentit la presència d'allò fatal que de tant en tant visita els pobles; una cosa per l'estil de la veu de Jehová sentint-se des del cim del Sinai, engarlandada amb llamps i trons. Confessem que ens ha fet una llei de païra mística. Una vegada més munta a l'escenari la dansa de la mort que no perdona ministres, grans dignataris, savis i guerrers, i sembla que es complaqui amb el seu «no-res» a donar la mida del més gran «no-res» (si pot dir-se més gran d'un «no-res» més «no-res» que un altre), del «no-res» de les grans coses i de les superbes esperances.

\* \* \*

Involuntàriament establim una comparació entre el monstre anglès i l'alemany. Des dels seus primers dies, la nau aèria va trair el seu fat de mal averany. Corrien rumors de defectes tècnics; començava a volar amb mala sort.

Ara sembla que hagi guanyat la tècnica alemanya a l'anglesa.

I és curiós de fer notar que Alemanya és el país de l'abstracció i de la «nebulositat» metafísica. En canvi Anglaterra és una nació pràctica; i el seu pensament està basat damunt del ferm pragmatisme.

Però els fets ens tornen a dir a crits que totes les coses materials, tots els avenços mecànics no són més que l'aplicació de l'esforç abstracte a les forces de la Natura. Cal molta abstracció i de boira filosòfica per a poder fer avançar d'un mil·límetre la tècnica.

Calen mil savis i un milió d'illusos per a formar un bon enginyer.

Aquesta és la política real del món.

\* \* \*

Haurà estat Anglaterra un cop més víctima del gust pel «confort», l'idola dels nostres dies?

El fet és que els anglesos es vanaven que dins el seu dirigible hom podia fumar; no era així a bord del Graf Zeppelin.

L'últim ràdio rebut, unes hores abans d'esdevenir la catàstrofe, anunciava que havien ben sopat i pres un bon cigar i que tot anava bé.

\* \* \*

La circumstància d'ésser el viatge aeri cap a l'Índia, donada la situació de la política d'Anglaterra dins d'aquells estats, dona al naufragi un caire simbòlic; sembla un advertiment del destí; almenys als nacionalistes indostànics, místics que són, els deu semblar una profecia.

\* \* \*

Heus aquí el fet i les suggestions que se'n deriven. Anglaterra, però, no regularà: totes les tempestes del mar han contribuït a donar tremp al caràcter dels seus insulars; totes les dels aires no poden sinó donar-los més fermesa.

Ara serà el moment per a ells d'intentar un altre cop l'aventura fins a aconseguir la victòria.

Pobre país aquell on els màrtirs no són llavor de noves proeses!

### Antesales ministerials

A Ginebra, en un àpat al qual assistien diversos homes d'Estat, es parlava de les tasques ministerials. Sembla que tots convenien que una de les més feixugues és la gran quantitat de pidolaires que un ministre ha de rebre.

—Jo—digué aleshores un ministre romanes—he trobat una solució. Quan arribo al ministeri veig cent persones, pel cap més baix, esperant-me. Aleshores l'ordenança diu als que s'esperen: «Els inventors que vénen a proposar al ministre un procediment per combatre els incendis dels pous de petroli, poden retirar-se.» Cinquanta persones almenys s'alcen i abandonen l'antecala. Igualment poden retirar-se—continua l'ordenança—les persones que vénen a sol·licitar condecoracions. La llista de la pròxima promoció ja està feta i no es pot modificar.» Un altre contingent s'escipsa. «En fi—acaba l'ordenança—, les persones que vénen a sol·licitar socors financers s'han de dirigir exclusivament al ministre d'Hisenda.» I aleshores només queden tres o quatre persones, que són les que rebo.

### Tabac del Vaticà

La Ciutat del Vaticà, el novell Estat pontifici, té, igualment que segells propis, el seu tabac. El governador, Serofini, n'acaba de reglamentar la venda. Aquesta només és permesa als ciutadans del Vaticà que hi resideixen i a les persones que han d'anar-hi cada dia perquè hi tenen el seu càrrec. Visitants, turistes i pelegrins no tenen aquest dret. A fi d'evitar el contraban, ha estat establerta una llista dels fumadors de la Ciutat del Vaticà, amb indicació de la quantitat diària que consumeixen. Regulat així, el tabac vaticà només és fumat per unes cinc centes persones.

### Bülów i Guillem II

Les Memòries del príncep de Bülów són publicades actualment, en alemany per la Vossische Zeitung, en anglès pel Daily Telegraph.

Bülów explica que el seu emperador tenia un gran gust pels uniformes i totes les manifestacions de la jerarquia. Explica també l'aire greu amb què Guillem II rebé el nomenament d'almirall de l'esquadra russa, en agost de 1897, en ocasió d'un viatge oficial a Rússia.

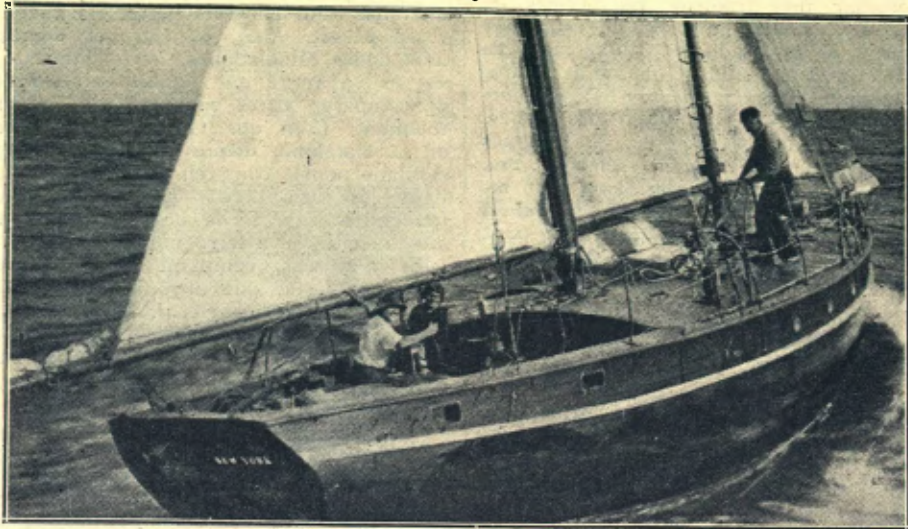
Atribuïa al seu nomenament un sentit profund que els altres no sabien pas veure. Bismarck ja s'havia irritat per l'entusiasme amb què l'emperador, poc després del seu adveniment al tron, havia rebut el grau d'almirall de la flota anglesa. Guillem s'escaïssava a convèncer el gran canceller que això tindria unes grans conseqüències militars i polítiques, perquè donaria a l'emperador d'Alemanya la possibilitat i el dret d'exercir una influència directa sobre l'organització i la direcció de la flota britànica.

Quines il·lusions!

# El Profr. Blanco

En el nostre país es va produir, fa temps, l'època famosa de les «habaneras»; és el moment típic d'unes gorres de mariner que només es veuen en les sarsueles, és l'hora delicada del tràfec de negres i d'aquells prestidigitadors que es barallen, nedant sota aigua, amb un tauró autèntic i acaben assassinant-lo amb un gabinet de fer punta al llapis. Aquestes coses encara he trobat algun mariner que té prop de cent anys que me les ha explicades amb detalls que esgarrien. Les «habaneras» es fabricaven a la costa de Catalunya, la música era obra d'uns professors molt magres que

extraordinària, però em sembla que aquestes coses no es fan per un pur esperit esportiu. El professor Blanco és evident que duia en la seva ànima de fill de la Barceloneta, aquella mena d'esgarripada d'audàcia de l'època de les «habaneras» i de la caça del negre. Deuria anar a les Amèriques amb tot el desguitarrament aventurer dels grumets de l'època romàntica. Les seves penes i treballs i les seves alegries han de tenir un color profundament novel·lesc. Ara, assegut a la seva cadira de professor amb la gramàtica als dits, i amb les cares dels deixebles al davant, unes cares



L'«Evalua» amb el professor Blanco, la seva esposa i la seva filla

escriuen expressament pels envelats. La lletra es feia a les tavernes. La primera audició s'acostumava a donar en un vaixell que estava dos anys per arribar a Cuba, i quan la travessia era feta, aquella «habanera» se la sabien de cor tots els verats voladors de l'Atlàntic.

En aquests temps gloriosos existien molts mariners de la costa empordanesa que no havien begut un roquill d'aiguardent a Figueres i havien fet, però, cinquanta viatges a ultramar. La navegació era heroica: amb el bacallà, la galleta i la tristesa pulmonar es feien meravelles atlètiques, i molts homes dels quals no n'haurien donat tres sous, mantenien un fetge de pirata.

Ara tot això ha passat. La gent s'estima més els «Zeppelins» i els monstres de la «Cunard Line» o de l'«Hamburg-America». Els emigrants van estibats entre els macarons a la italiana i el soroll de les màquines. Els mariners del país han abandonat la navegació d'altura. Com que no hi ha colònies i no hi ha manera d'anar a caçar negres amb creuers i altres trucs, el pescador es dedica a l'anxova, als palanques, al bou i a la misèria.

Les grans aventures de vela pel mar de les tempestats, avui dia són negocis d'originalíssims sportsmen. Fa una temporada que Gerbault té hallucinats a tots els socis dels clubs nàutics del món amb la seva «Firecrest» i la seva austeritat silenciosa. Gerbault porta una mena de moral especial dins de la seva barca i la passeja per les illes del Pacífic, entre unes noies de llavi inflat sense gens de pintura, totes coronades d'anèmone.

En el gest de Gerbault hi ha una serenitat de tragèdia, d'home que va sol, completament sol al mig de les aigües i que procura deshumanitzar-se.

Ara ens ha sortit un català de la Barceloneta que fa de professor a U. S. A. i que ha convertit l'aventura de Gerbault en una concepció amable i familiar, més humana i més patètica i més tendra a la vegada. Perquè aquest professor capità de l'«Evalua» ha sortit amb la seva senyora: la seva mena, d'un port americà, amb tot l'aire de la persona que va a fer un passeig pel port i amb l'intent de distreure a la família; això aparentment, però la distracció ha consistit en la travessia de l'Atlàntic i seixanta dies positivament heroics.

El professor Blanco Alberic ha d'ésser fatalment un gran humorista, i si no és un humorista, el seu cor deu anar a aquell ritme grandios dels grans nòmades que amb una dona, un camell i un sac de dàtils, anaven a cercar la divinitat entre el foc de la sorra. I si el professor Blanco demostra ésser un atleta moral terrible, la senyora del professor Blanco en aquest sentit ens fa tanta o més impressió.

Jo no tinc el gust de conèixer la parella

de color de bacallà bullit gairebé un cent per cent inexpressives, el professor Blanco deu haver notat una mena de revolta als pulmons, unes ganes de respirar aire perillós i de verificar un «match» amb l'aigua salada que el redimeixi de l'anecdota ensopida de la seva càtedra. Li ha sortit l'atavisme del mariner de balada, i ha volgut fer una cosa digna de debò segons la moda de l'època actual, que és l'època dels grans records escenogràfics i de les brutalitats esportives.

Ja he dit que la gesta d'agafar un pal i una vela i una fusta de llagut i dedicar-se a les pirateries líriques, en el cas de Gerbault té un misteri de drama solitari; el professor Blanco ha volgut ficar dintre d'aquest llagut la casa i tota la vida sentimental. El fet de portar la dona i la criatura a consumir el raid, l'allunya completament de Gerbault, i de la concepció que fins ara teníem d'aquests grans actes esportius. El professor Blanco ha inventat una manera nova de les grans sensacions, per un cantó més dramàtica i per l'altre cantó molt més amable. I el seu gest encara que hagi estat produït sota la bandera de les quaranta vuit estrelles, a nosaltres ens fa l'efecte que té tots els aires de gran facècia executada per un mariner de la Barceloneta completament llegendari.

JOSEF MARIA DE SAGARRA

**S ASTRERIA**

**F. VEHILS VIDAL**

7, Plaça Universitat, 7

Direcció: **M. PELICER**

---

Rebudes les novel·lats per a la Tardor, tant del país com estranger

---

**PREUS LIMITATS**

---

**CATALANS!**

adquiriu un

**JORDIET**

Val 3 ptes. Novel·lat de

**CLINICA DE BEBES**

6, Tapineria, 6

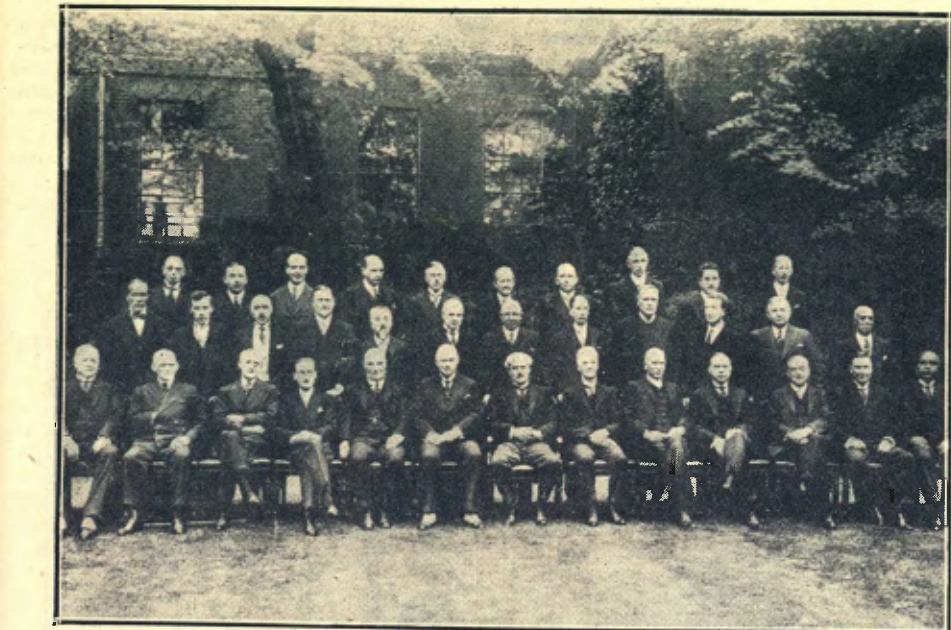
(Via Laietana)



# VIATGES MARSANS

S. A.

Aquesta Agència es complau a participar que a partir del 16 d'octubre vinent exercitarà en totes les seves Sucursals a Espanya, la representació de les importants firmes italianes LLOYD SABAUDO i S. A. NAVIGAZIONE AEREA, filial de l'anterior.



Mac Donald voltat dels delegats anglesos i dels dominions que han assistit a la Conferència Imperial

dra del Palau de les Nacions. El mateix any en què hom portava a cap aquest gest simbòlic, les nacions bel·ligerants de l'any 14 proclamaven la liquidació de la guerra, amb l'adopció del Pla Young i l'evacuació de Renània. Un període s'havia acabat i en començava un altre.

Però, contra el que era d'esperar, aquest nou període de la política internacional de post-guerra comença en mig de grans dificultats. La greu crisi econòmica que travessa el món hi havia d'influir, i s'ha traduït en una crisi espiritual que la XI Assemblea de la S. de N. ha posat de manifest.

Mort Stresseman i apartat Chamberlain del seu lloc del Foreign Office, només Briand representava a Ginebra el misticisme de la pau i de la unió entre els pobles europeus, que havia caracteritzat el primer període. Tothom l'ha respectat com a únic supervivent d'una política intaxable, però la seva feina ha esdevingut terriblement difícil entre uns homes de govern, que han posat els problemes de política interior dels seus països, molt per damunt dels interessos generals de la pau.

Per això el projecte d'unió entre pobles europeus, que necessitava molt bona voluntat per tirar endavant, ha tingut de moment l'efecte contraproduent de desorientar i agrisar els debats de l'Assemblea.

Certament, els debats d'aquesta Assemblea han donat un resultat positiu: la convenció d'assistència financiera en cas de guerra a l'estat víctima d'una agressió, que han signat 28 Estats europeus, els treballs de la segona comissió sobre els problemes econòmics, i el senyalament de data per la reunió de la comissió preparatòria de la conferència del desarmament, es poden comptar en el seu actiu. Però tots els debats han traslluit una mena de pessimisme i d'inhibició davant els greus problemes que afecten a tot el món.

Per si el *chantage* d'Itàlia en la qüestió del desarmament, principalment, no fos prou, Anglaterra, preocupada per la seva situació interior i mirant a la pròxima Conferència Imperial, s'ha retret en el possible. Però allò que ha donat el cop de gràcia és el resultat de les eleccions alemanyes, i la poca valentia de la delegació del Reich a afrontar la situació i assegurar la continuïtat de la política de reconciliació. El triomf dels nacional-socialistes i la resistència del canceller Brüning a col·laborar amb els socialistes, seguit de la formació del nou govern nacionalista austríac, no és molt encoratjador per la formació d'una nova Europa.

Evidentment la política d'aquests deu anys ha aconseguit posar la primera pedra de la S. de N. i constituir tota una organització internacional molt forta, que podrà travessar moments de crisi, però que difícilment es destruirà. Però l'hivern que comença no deixa d'oferir una certa inquietud des del punt de vista internacional. Falta saber si en el seu curs imperarà el bon sentit i triomfaran les idees pacifistes i de col·laboració entre els pobles, o bé si, aprofitant-se del malestar econòmic, els nacionalismes de tots els matisos s'uniran per portar Europa cap el camí de la seva total destrucció. El moment és prou interessant



ESPECIALITAT  
EN LA MIDA

Jaume I, 11  
Telèf. 11655

## SALÓ DE TÈ DE L'AMERICAN BAR

Tots els dies tes de moda i sortides de Teatre per la «élite» de les Orquestres "LEEDY JAZZ". Grans Concerts de 10 a 12

"QUARTET LLATÍ" integrat pels colossos concertistes:

Joan Xapelli, Antoni Terrés, Josep Trotta i Antoni Matas

CAFE : RESTAURANT : BAR



# LES LLETRES

LA V DIADA DEL LLIBRE

## Notes d'un badoc

Al cap de cinc anys de celebrar-se la Diada del Llibre ja és un costum arrelat. Cinc anys en aquesta època tan sovint qualificada d'època de la velocitat, ja són prou per formar una tradició. Es permet de pensar que, donat l'arrelament cada any més gran de la Diada del Llibre, la seva celebració serà una tradició que no es perdrà.

Però també hi ha tradicions independents —contràries i tot— a la voluntat dels homes. Una d'elles era, per exemple, que pogués quan l'Ajuntament decidia celebrar una mena de festa major de Barcelona amb les festes de la Mercè. Una tradició d'aquesta espècie de les incoercibles estava a punt d'establir-se: que el dia 6, justament la vigília de la Diada del Llibre, amenacés pluja.

Potser aquesta tradició humida ja està establerta de molts anys, de segles ha, però la manca de la seva coincidència amb una festa no ens en havia fet adonar.

El llibreter i el quiosquer que ja tenien a punt una parada a la vorera del carrer o al mig de la Rambla, miraven el cel amb neguit. Amb el canvi de data de la Diada, que l'any vinent ja es celebraria el 23 d'abril, dia de Sant Jordi, la tradició d'amençar pluja el dia 6 d'octubre ja no farà tèmer per la Festa del Llibre. El dia de Sant Jordi, si mal no recordem, els meteoers solen estar-se quiets.

Aquest any, com de costum doncs, el dia 7 començà amb la caiguda d'algunes gotes. Ens en vàrem adonar els noctàmbuls, i el mateix devien fer els que es lleven molt de matí, classe soferta entre la qual figuren, almenys en tan important dia, els llibreters.

Pujàveu Rambla amunt, i vèieu les llibreries obertes, amb els llums encesos, i davant d'elles, obrers que muntaven instal·lacions més o menys decoratives, sota l'ull, mig vigilant mig endormiscat, del llibreter.

A l'ampla i benèfica vorera de la plaça de Catalunya, mentre davant de la Llibreria Catalònia es procedia al muntatge de la parada, el vigilant del barri s'acostà a en Llopes Llausàs.

—No voldria molestar-lo— digué la modesta autoritat—, però cauen gotes.

Es de creure que el vigilant no tenia gens de culpa en la caiguda de les gotes, però bé que la frase, tal com està redactada (textualment), contingui un índici d'acusació.

\*\*\*

Com devia constatar tothom i com han dit els diaris, els que d'una manera o altra viuen del paper imprès, plegat, cosit i relligat, pogueren estar tranquils tot el dia pel que fa als perills que poguessin venir de dalt. El que havien de vigilar eren els perills de baix: hi ha qui celebra la Diada del Llibre emportant-se'n els que pot, aprofitant l'atabalament de la dependència i jutjant poc considerable el descompte del 10 per cent. Però en general la gent són de bona fe. Hem vist ciutadans d'ambdós sexes esperant pacientment, amb el paquet sota el braç i un talonnet als dits, que els arribi el torn de passar per la caixa. Sense la Diada del Llibre, de cues per pagar a penes se n'havien vist d'altres que a les oficines d'impostos. Amb tot, hi ha una classe intermèdia de compradors, als quals és aplicable la dita que «l'ocasió fa el lladre», que vacilen entre passar per la caixa i després per la porta, o passar per aquesta sense haver passat per aquella, tendència

a simplificar les operacions que el llibreter no agraeix gens.

\*\*\*

La impressió de tothom és que aquest any han estat superats pels xifres de l'any passat. Això, és clar, es demostra amb dades estadístiques. Però dimarts passat es va veure que aquest entreteniment de comparar xifres era perseguit governativament. Com que el gràfic que davant de la Catalònia demostrava que cada 100 catalans només compren 14 llibres catalans l'any, és lògic pensar que el governador feu retirar-lo a fi de que no quedés tan malament la seva terra natal.

Es d'esperar, comptant amb l'empenta d'aquesta festa, que anys a venir el tant per cent sigui més elevat. Com en altres vicis, en el molt lloable de comprar llibres tot és començar. I encara una dada molt significativa fonamenta aquella esperança: en totes les llibreries us diran que han venut molts llibres catalans per a infants.

Però, naturalment, han estat els grans els que han nodrit el nombre incalculable de compradors. Fóra possible de classificar aquests en dos grups: els que només compren llibres aquest dia—o poc se'n falta— i els que en compren tot l'any. D'entre aquests darrers surten generalment els compradors d'obres cares, com aquell senyor que diuen que la Diada del Llibre de l'any passat va comprar una Enciclopèdia Espasa.

\*\*\*

Els diaris han dit ja quins han estat els llibres que més s'han venut. Poc o molt, cada llibreter aprofitat aquestes declaracions per empenyer l'obra que més li convé; afegiu-hi que cada diari fa una maniobra semblant (reduïda moltes vegades a anomenar el llibre més afí a la casa en primer lloc). Així i tot, la veritat no surt pas molt deformada.

\*\*\*

Era possible de llegir en *La Nau*, edició de dimarts, unes declaracions del secretari de la Cambra Oficial del Llibre. Deia, entre altres coses: «Dels llibres catalans, els que s'han venut més han estat: la traducció catalana del llibre de Rabindranat Tagore, *Mahatma Gandhi*, etc. Calia reprimir una exclamació: «Home, Matons!», perquè acudia tot seguit al pensament que no era un lapsus, impardonable en ell, del secretari de la C. O. del Ll., sinó d'un redactor d'un diari on ve d'un pam.»

\*\*\*

En un país en que la indiferència i àdhuc l'aversion declarada per al llibre eren la tònica dominant, gairebé tot està permès per tal de vendre llibres.

De totes maneres, no deixa de fer una certa gràcia de recórrer a la música i al cant, a tall de Salvation Army. I encara en fan més aquells cartells i aquelles faixes d'una obra d'en Lluís Capdevila: «Llibre perseguit per la Dictadura.» Es tracta d'un llibre que no hem llegit i no sabem si és immoral, com un fiscal va creure, o no ho és. I té, ara resulta que l'hauríem hagut de comprar per patriotisme.

\*\*\*

A part dels èxits dels llibres d'en Bofill i Mates, d'en Rovira i Virgili, d'en Roig i Raventós, d'en Domènec de Bellmunt, etcètera, es podria saber per què aquest any l'edició recent d'una obra clàssica, *La perfecta casada*, de fray Luis de León, s'ha venut tant que s'ha acabat a les llibreries? Qui l'ha comprada, els homes, les dones, les solteres, les casades?

\*\*\*

En les instal·lacions n'hi ha hagut per a tots els gustos: El vaixell de Proa, les columnes jòniques de la Llibreria Ribó, el temple aràbic de la Papereria Villan, les enramades del carrer de Pelai i de la Ronda de la Universitat, la Llibreria Espanyola, la Llibreria Ariel, la Llibreria Verdager, les del carrer de Petritxol, que feien passar els transeünts per una mena de forques caudines, etc., etc.

Però la més curiosa era indubtablement la parada plantada a la plaça de Catalunya, davant l'edifici en construcció del Banc de Biscaia. S'hi venia un llibre, *La Loteria*, seguint els consells del qual s'arriba a milionari. Hom es demana, estranyat, per què els autors de llibres així no prediquen amb l'exemple començant per fer-se milionaris ells mateixos.

Un amic ens en va donar la solució: —Els manca el capital inicial.

Però, ben mirat, per jugar a la rifa no en cal pas tant.

\*\*\*

I ja hem passat una altra Diada del Llibre, l'hem passada amb empentes, i no en sentit figurat, sinó perquè a tot arreu estava atapeït de gent.

Aviat en tindrem una altra: el 23 d'abril, ja que està acordat canviar la data de celebració d'aquesta festa. Val la pena d'avisar-ho, que el públic no es pensi, d'aquí mig any, que se'n celebraran dues, la de primavera i la de tardor, com si diguéssim. Aquest any, doncs, els autors no tenen tant de temps de respir, si volen aprofitar-la.

Ah, parlant de tot: no fóra possible que la C. O. del Ll. fes uns cartells en català, i si més no millors que els que hem vist aquest any?

Però com que la Cambra ha repartit profusament la bonica *plaguette* de l'Oliva de Vilanova, *El libro español*, no ens veiem amb cor de fer-li gaires retrets.

C.

## Evolució de l'Humorisme

La paraula humorisme canvia progressivament de significat. No és pas el mateix aplicada a Anacreont, a Rabelais, a Cervantes, a Dickens, a Fernández Flórez, a Pitigrilli, per bé que calgui denunciar-ne una adulteració del sentit. La joia epicúrea d'Anacreont, la rialla grassa de Rabelais, el somriure intencionat de Cervantes, no són pas tipus exactes del concepte d'humorisme, tal com el segle XIX l'ha cedit a la Humanitat.

Sol assignar-se una arrel anglesa —del mot *humour*— a aquesta mena de visió del món. També se n'assenyalen precedents es-



Bernhard Shaw de Chaplin

panyols. De fet és amb Dickens —sense oblidar Sterne— que l'humorisme assolix una tipicitat universal.

A partir de Dickens —tot al llarg del segle XIX— l'humorisme se'n apareix com una reacció cínica davant del sentimentalisme. I bé, quan el sentimentalisme deixa d'interessar la literatura, l'humorisme deixa de recolzar-se sobre el sentiment. Tots els humoristes castellans que han florit als vint primers anys del segle de Palacio Valdés a Fernández Flórez —porten l'empremta dels escriptors humorístico-sentimentals— Heine, Dickens, Thackeray empeltats en l'arrel cèltica d'Eça de Queiroz—. Tots basteixen el seu humorisme damunt d'un tot sentimental. Palacio Valdés, Camba, Fernández Flórez han escrit en la seva joventut narracions carregades de sentimentalisme.

Aquesta circumstància ha dotat el seu *humour* d'una finor que no posseeix pas un Lluís Taboada o un Vital Aza.

A Catalunya, Santiago Rusinyol representa aquest tipus d'humorisme que s'orienta vers un intel·lectualisme saxó ple d'intencions (Shaw) amb Josep Carner. Pla hi juga tots els matisos—vull dir tota l'absència de matis—del cinisme més violent. És la darrera relació de l'*humour* amb el sentimentalisme, a base de llur oposició.

Aquest concepte de l'humorisme desapareix —dèiem— amb l'eliminació del sentiment. (Chaplin resta com un miracle isolat.) Les generacions futuristes no tenen humoristes perquè no tenen sentimentalismes. Aleshores apareixen —simultàniament— els precursors d'un nou humorisme de bases completament oposades.

Si l'antic concepte pressuposava un estat de complexitat espiritual, el nou sentit explota un infantilisme que cerca de renovar-se continuament. Per aconseguir-ho tots els camins són vàlids; s'hi nota una marcada predilecció per solucions d'una absurditat desguitarrada; per les ingenuïtats més aclaparadores. Els nordamericans —per exemple Edward Burke, Jean Webster i fins i tot Anita Loos— són fàcils d'aquesta nova visió de les coses; del gest ingenu davant les conveniències socials que arriben per via europea. Però l'ofensiva del nou humorisme es desenvolupa al vell continent. Un Gómez de la Serna a Espanya; Pitigrilli a Itàlia; Cami a França, es situen com els dirigents més conspicus de la nova orientació. Característiques comuns? És una mica difícil destriar-les. El nou humorisme bandreja absolutament el pòsit agre que deixava l'antic. Una joialitat rabiosa i iconoclasta presideix els nous camins; els jocs verbals, una desimbolta agilitat, la captació del gest inèdit d'una vaga consciència, el descobriment dels petits objectes inapreciables, etc. A més a més un sentit una mica clownesc de la vida i de l'art; una predilecció del joc dels contrastos, i les paradoxes i un exhibicionisme de circ.

El nou humorisme és una mica espectacle de circ: parodisme, equilibriste, gust per les colorines i les estridències, afany pel grotesc, hi són ben vistents. Les frases són sotmeses a un arriscadíssim joc de conjuntaments i d'imatges agafades pels cabells, que són barrejades amb una despreocupació triomfal.

(Potser hi ha una mica d'influència del cinema còmic estendarditzat—Chaplin, Keaton, a part—. Quelcom molt de la nostra època en aquest humorisme.)

Fent companyia a les generacions castellanes—Ros, Jardiel, Robles, Neville, Santos—Catalunya pot presentar solament dos noms: Francesc Trabal i Joan Oliver.

\*\*\*

Ningú més. Manquen també els noms joves de l'humorisme català. No manca pas una tradició del gènere a Catalunya. On són? He dit joves. Amb això no vull pas anomenar allò que en diuen el *jovent*.

GUILLEM DIAZ PLAJA

## "Judita", de Francesc Trabal

(Acabament)

### "Judita" i la novel·lística catalana

I com que la vida és difusiva i es relaciona amb tot, serà més propi judici d'una obra tan vívida dir el que significa respecte la nostra literatura i respecte l'anterior producció de l'autor.

Direm sobre el primer extrem que cal notar-hi el doll de passió que mou, permea i transforma les coses com embriagant-les, fins a la meravella i l'absurd, que sap trobar vibracions de solemne gravetat, de dolç temperament, i de cruel acuitat, que té una real, una quasi visceral intimitat calenta de vida. Dolls, meravelles, vibracions i calors: qualitats sensibles que difícilment trobaríem en grau igual en poques planes de la literatura catalana i que són per altra banda mostres de la gran potència sentimental de la raça, d'una potència sentimental hipertrofiada i desordenada que fa pensar en la qüestió de les nostres possibles afinitats amb l'eslavisme. A remarcar també, en molts passatges, la poesia que té l'estil; una poesia de sensibilitat idealitzada, que essent ben personal de l'autor, sembla encaixar perfectament amb una vella tradició literària nostra.

A remarcar també l'extraordinària qualitat novel·lística que representa l'art (en el llibre tantes vegades manifestat), de narrar les coses enèrgicament, però indirectament, suggerint-ne la part pel tot, i la modulació de tons de sentiment en la primera part de l'obra. A remarcar també la cordial naturalitat de l'humorisme sentimental en valorar i tractar els episodis trivials: confusió, i no juxtaposició, d'elements passionals i humorístics que cal celebrar com un dels millors (síntomes de saludable espontaneïtat de la novel·la catalana).

Per contra no ens plauen alguns vulgarismes d'En Trabal, encara que els puguem justificar per la contundència que de vegades porta la massa energia o per insubordinacions, no reprimides, del seu estil massa gràfic i viu.

### "Judita" i l'anterior producció de Francesc Trabal

Respecte l'altra producció d'En Trabal, cal dir que *Judita* conté elements de les dues obres anteriors, en un grau major de perfecció i de complicació, encara que hom no pugui fer la comparança del valor de les obres massa al peu de la lletra per raó de llurs especialitats.

L'any que ve era una obra d'humor especial i simplista per excel·lència, que consistia a posar com a significatives (mitjançant el dibuix de les escenes) paraules i frases, tòpics vulgars que no són rigorosament significatius, sinó que sols serveixen per a la descàrrega emocional. D'aquesta manera tals tòpics apareixien com a desplaçats i absurds, com a arbitrarietats dels que els empraven. L'humorisme de l'any que ve, de tan simple i radical i aplicat a minúcies, arribava doncs quasi al metafísic i demostrava una intuïció, de tan fina, desconcertant també.

En l'home que es va perdre notàvem una perduració d'aquest humor radical de l'any que ve en l'argument que anava desplaçant el títol i causava, amb això, la progressiva automatització del personatge.

Començaven, en aquesta obra, a aparèixer les característiques de vehemència de l'estil que revelaven aquesta passió que sembla essencial en F. Trabal junt amb aquella radicalitat agosarada i aquella intuïció dels concretos. Tots aquests elements es troben en *Judita*, però en grau més elevat: la passió hi té molta més gama, la intuïció cordial té moments de veritable delicadesa i la radicalitat produeix moltes vegades, i sobretot en la imatgeria, pel seu esquematisme, magnífics efectes d'irrealitat.

Consignem encara que, al nostre parer, té molta més qualitat i consistència novel·lística l'argument del misteri de la personalitat de Lídia que el de *L'home que es va perdre*, no obstant l'atrevida originalitat d'aquest.

### La personalitat de Francesc Trabal

No seria ocios de fer, per últim, un breu comentari sobre la personalitat de F. Trabal. Nosaltres no el catalogariem per ara de definitivament dins cap gènere ni cap estil, perquè la seva vitalitat en desplaça pot recórrer moltes etapes. La seva producció fins ara és vària, i des d'ara, amb el moviment accelerat que porten els anys, pot ésser-ho més, i fins a la sorpresa.

Hem citat d'ell, però, tres caràcters que semblen fonamentals: la intuïció de les petites realitats, la passionalitat i la radica-



Francesc Trabal

litat o extremitat en les seves coses, que és tant una tendència innata com una audàcia volguda. Aquestes tres qualitats poden generar evidentment un gran humorista o satíric que vegi per intuïció el substancial de les coses i l'exageri en caricatura segons la seva passió; o que sàpiga notar i jugar amb els contrastos i les contradiccions, o que tingui l'instint polèmic dels punts flacs. Però tant com poden originar un satíric o un humorista passional, poden crear molts altres tipus d'autors i d'obres, perquè amb la passió i la intuïció portades a l'extrem poden fer-se tota mena d'obres humaníssimes i definitives.

Opinem, en una paraula, que l'humorisme és una de tantes formes de què podria revestir-se Francesc Trabal, formes que ja li maduren a dins. I ens sembla, corroborant aquesta opinió, que el mateix caràcter en part desconcertant de *Judita* ve de la lluita i l'amalgama d'un romanticisme profundament sentit que arriba a l'humor passional i un humorisme satíric igualment sentit.

Opinem, en fi, que les possibilitats de F. Trabal són indefinides. N'és una garantia la seva producció d'una originalitat vitalíssima, i especialment aquesta darrera novel·la, expressió d'una força verge, subversiva i inèdita en la nostra literatura i testimoni d'una incontestable personalitat.

MIQUEL CARRERAS

## ORQUESTRA PAU CASALS

Palau de la Música Catalana

Avui dijous 1.º concert dirigit per l'insigne compositor

## VINCENT D'INDY

OBRES DE

RAMEAU, CESAR FRANCK, DESTOUCHES, RAVEL I VINCENT D'INDY

A tres quarts de 10 del vespre

### La Llibreria Catalònia

regracia als seus clients i amics que en llurs compres l'han afavorida en la V DIADA DEL LLIBRE

Plaça Catalunya, 17



GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11  
Telèf. 11655

Agència exclusiva

per a la venda de

**MIRADOR**

Societat General

Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 - BARCELONA - Tel. 12781

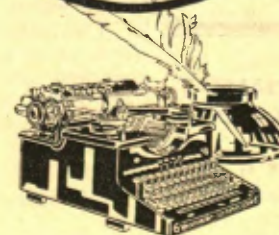
RESTAURANT I VENDA DE PEIX, OSTRES MARISC

**BON TEMPS**

7, QUINTANA, 7. - TELEF. 16102  
Entre carrers Ferràn i Boqueria

Evitareu intervenció de mecànics adquirint una

**TORPEDO 6**  
FORTA  
i  
RAPIDA



Una meravella de la tècnica alemanya  
**Albiol G. i Riera S. L.**  
Passeig de Gràcia, núm. 42 - Telèfon núm. 15345

# I E L T E A T R E

## LES ESTRENES

**"Mecenas", comèdia en quatre actes,**  
de Carles Soldevila

El Novetats ha obert les portes. El Romea prepara més estrenes. I tot permet d'afirmar que tindrem una temporada d'hivern molt movimentada.

Carles Soldevila i Josep Maria de Sagarra es reparteixen les inauguracions de temporada al teatre del carrer de Casp.

Aquest any ha tocat el torn a Carles Soldevila amb la comèdia *Mecenas*.

Mecenas és el nom genèric de tots els potentats que per A o per B protegeixen les arts, les lletres i les ciències. Tenint en compte aquesta definició de diccionari, ja no vam anar al Novetats a veure el *Mecenas*, o sigui un retrat descarnat d'un mecenas conegut. I així ens estalviem de parlar de decepció en el sentit de trobar a faltar un pic de farsa i un bon tros de sàtira.

Basta el tast d'un petit llegum per refer el sabor de tota una cultura. Aquesta frase, dita per un personatge d'una comèdia de Soldevila, ens pot donar el punt de mira del propòsit de l'autor de *Mecenas*, sense passar el perill de caure en la ingenuïtat o en la petulància d'atribuir-li propòsits desproporcionats.

En aquest cas el petit llegum és *Mecenas*—i perdonin la contradicció literal—i la sabor és la sabor de tota una època de cultura per mecenatge total o parcial.

Però tot això, essent molt, no és sinó una part de l'obra de Soldevila.

Mecenas seria, fent abstracció dels rampells de les persones en les quals s'encarna, sobretot en una època de ferro i de ciment, com una divinitat simplement i inefablement protectora de les arts i de les ciències. Aquest Mecenas no podria pendre cos dalt l'escenari. Podria, en tot cas, motivar les accions i les reaccions dels mecenatsjats o protegits, d'entre bastidors; congestionar l'escena de la seva presència invisible però irresistiblement motriu. Aquest seria el Mecenas que influeix els nostres passos però que no veiem, Mecenas ideal.

Però, Déu meu, que en la realitat el Mecenas és un home de carn i ossos! Amb afers, esposa, parents, visitat al despatx,

conegut pels cafès, barrejat per les Rambles, adulat amb el nom i els cognoms i bescantat sota l'anònim més rigorós. És fa visible d'una manera obsessió. El Mecenas diví se us converteix, en tocar de peus a terra, en un mecenas vulgar. I els



rampells del Mecenas vulgar produiran, naturalment, un mecenatge rampellut.

I aquest mecenatge serà més rampellut en un país petit, on tots els escriptors protegits i els candidats a la protecció són perfectament coneguts. No havent-hi recó ni reconet no explorat, el mecenatge podrà aplicar el criteri dels afers de ciment als afers de la cultura. La cultura no serà sinó una simple perllongació dels afers comercials. Un comerç més, que si no dona iguals fruits materials, proporciona, en canvi, el fruit de la popularitat esbombada als quatre vents.

Mecenas de Soldevila és un tast d'una època de cultura per mecenatge vista per dintre, és tot allò d'útil i de pernicios a la vegada que conté en germen tot mecenatge cultural, i és més encara. És el procés d'un home d'affers, tancat a la vida tèbia del sentiment com és fama en tots els homes d'affers del nostre segle, al qual les vicissituds de mecenas li desperten la vida del sentiment.

Vaja! Es veu que el sentimentalisme encara serveix per alguna cosa en aquest món—potser exclamarà algú. És el mateix Soldevila qui ja ha acabat una comèdia amb aquesta exclamació: *Els milions de l'oncle*. I és clar que serveix per alguna cosa. El procés que ens presenta Soldevila vol ésser una síntesi. Pot ésser, sense cap inconvenient de gruix, generalitzat.

I és que *Mecenas* és una síntesi, no és un cas isolat, determinat. Hi veiem el tipus de l'idealista personificat en el del secretari, i el tipus del bandarra que sap ésser agraït, en un escriptor que al cap de deu minuts d'haver estat introduït a la biblioteca, exclama al mecenas: «Ah!, això és la biblioteca!» Hi veiem la dona del Mecenas, que en el primer acte no entra al despatx del seu marit perquè per aquest és gairebé inexistent, com en el segon cerca en un altre home allò vital que no ha trobat en el seu: tendresa. Aquest altre home hauria provocat inevitablement la catàstrofe si hagués estat un qualsevol atrevit, i no un tímid com ens presenta Soldevila. Però tot acaba bé perquè la muller estima el seu marit—«no crec que sigui cap monstruositat que una dona estimi el seu marit», ha dit Soldevila en *Bola de neu*.

És obvi remarcar, avui, el diàleg matadíssim, d'alta qualitat, de Carles Soldevila. Hi ha diàlegs que provenen una gran finesa de percepció i unes veritables filigranes d'expressió literària. Sobretot en aquell monòleg de la dona del mecenas, en el tercer acte.

La interpretació no està a l'alçada del diàleg—és la falta de costum. Però és de les interpretacions individuals i de conjunt millors que hem vist al Novetats.

Batlle i Amigó han pintat uns decorats moderns i de bon gust.

RAMON PEI

DUES GERMANES; DUES INTÈRPRETS

## Donya Leocadia i donya Irene

Tenim la sort que en els dos teatres destinats al gènere castellà—Barcelona i Poliorama—treballin ara les dues germanes Alba. Donya Leocadia i donya Irene. Totes dues han adquirit fama i glòria en els mateixos gèneres en què han actuat. Tant quan han estat tiples còmiques en els anys daurats del gènere *chico* a l'Apolo, de Madrid, soterrat ara damunt els pilars d'una nova banca, com quan, en passar els anys, deixaren el gènere líric per a convertir-se en les dues excel·lents actrius de caràcter que avui pot presentar el teatre castellà com a exemplars. I no obstant, les dues actrius són completament diferents en el seu treball, tot i éssent el mateix.

Es el que ara provarem d'explicar. I això que no manquen pas les actrius de caràcter, ja que Castella té una selecció de dames de caràcter ben distingida. En el primer rengle es poden posar les dues Albas, més endarrera donya Pascuala Mesa i en un tercer equip Amalia Sánchez Ariño, María Mayor, etc. Però el primer lloc el guarda donya Leocadia i el segon donya Irene Alba.

Donya Leocadia té una cara amulatada i expressiva. En el seu treball no hi ha estudi ni artificialitat. Tot és espontani. Té un doll de gràcia natural que no s'acaba mai. Segui en l'obra que es vulgui, donya Leocadia no necessita trobar, sinó que ja té en les seves facultats el tic, el to, la precisió que donarà al personatge, que no s'assemblarà mai al que se li ha vist la darrera vegada. Donya Leocadia, que fa vint-i-dos anys que treballa davant del mateix públic a Madrid: el del Lara, ha viscut el canvi de gènere del teatre de don Cándido. De la comèdia benaventura, linaresrivesca, transcendental, al valor del sainet, de la comèdia purament còmica, en la qual tan sols es desitja ésser amable amb el públic que ha anat a escoltar-la. Donya Leocadia ha oblidat aquells anys de gènere *chico* i la seva estada a Buenos Aires amb don Ricardo Zamacois. És una actriu burgesa, que se sent estimada pel públic de Madrid, com a cosa pròpia i que només frueix vivint en el seu ambient. En els vint-i-dos anys de teatre de Lara, donya Leocadia ha fet tots els papers de l'auca teatral i ha quedat sempre bé. El seu art és com ple de naturalitat vigorosa, que, un cop llegida la comèdia, un cop repassat el seu paper, donya Leo-

tres comèdies que hem estrenat al Lara. Ha fet vint-i-dos anys que és al Lara i ha creat vint-i-dos tipus nostres. No l'hem vista mai exacta. La seva gràcia natural no té horitzó.

(Els Quintero també venien a dir amb això que ells no repeteixen els tipus.)

En canvi, la seva germana, Irene, no té aquesta facilitat natural. En ella el seu art



Irene Alba

no és tan sols instint, sinó estudi. Així com donya Leocadia és senzillament natural, donya Irene se'n va cap al grotesc intel·ligent i estudiat. Donya Irene és actriu que estudia i que es capacita del personatge. Quan surt a escena sap acuradament tots els gestos, totes les facècies, tots els canvis de veu que deu donar figura al personatge. Donya Irene no faria mai una comèdia sense haver-la assajat mantes vegades, sense haver estudiat els detalls més ínfims. El seu instint pel grotesc no és pas un fet circumstancial, un subconscient. És una manera intel·ligent d'interpretar i veure el teatre. És un art matemàtic que no deixa res a la improvisació genial, que sempre fa calculadament, automàticament el mateix. Hi ha personatges de don Carlos Arniches que ningú no els ha pogut fer millor que ella per la quantitat de detalls que hi ha aportat personalment. Recordem, per exemple, un final d'obra del senyor Arniches, *Rositas de olor*, en què donya Irene, junt amb Joan Bonafé, en una escena sentimental i còmica, arribaven a fer plorar els espectadors. Doncs bé, totes les nits donya Irene ho feia igual que la primera, sense canviar un sol detall, una sola expressió, una sola llàgrima, un sol to de veu. I cada dia li feia l'efecte a l'espectador que donya Irene havia plorat per ells.

Donya Irene és una actriu per a la nostra època. La farsa civilitzada i moderna, aquesta retorn a Molière realitzat pels autors francesos i italians, trobaria en donya Irene l'interpret castellana més eloqüent. Per exemple, el tipus grotesc d'aquella obra de Bernard Zimmer estrenada al teatre L'Atelier, de París, en els anys primers de misèria i angúnia, *Les zouaves*, trobaria en ella una fidel creadora.

I és curiós que dues germanes sortides del mateix ambient, havent estat ambdues intèrprets de sarsueles fi de segle, hagin acabat per ésser en el retaule dramàtic castellà les dues figures cabdals en el seu aspecte interpretatiu.

FRANCESC MADRID

## Mirador teatral

Al Goya, Vidal i Planas ha estrenat *El loco de la masia*.

Què més voldria sinó ésser boig! Però es veu que ésser-ho és més difícil del que sembla. No pot pas ésser-ne tothom que vol. Aquest és el cas del *loco* del Goya. Tot i que fa els possibles i els impossibles per a tornar-s'hi, no passa d'ésser un ximple, un tarambana, xerraire, que s'exaspera a mida que va xerrant i aleshores acumula ximpleria sobre ximpleria. De totes les ximpleries que comet, barrejades amb les que diu, l'autor n'ha fet el drama.

El pobre personatge surt encabritat a l'escena i ho envesteix tot. Allò que seria o hauria d'ésser un passatemps agradable, es converteix en un desfet de temps.

Afortunadament, hi ha moments en què els personatges es cansen de fer estropicis. Entra baralla i baralla fan una partideta d'escacs.

Així que l'espectador veu que es determinen a jugar-hi, es tranquil·litza i pensa: «Gràcies a Déu que ja s'han acabat les desgràcies!»

Té just, però, el temps de reparar-se al seient i deixar anar un sospir de satisfacció, que torna a esclatar a l'escena un nou aldarull més violent que el d'abans. I així successivament, entre aldarull o baralla i la consegüent partida d'escacs, que en l'obra juga com a substitutiu de les escenes còmiques, es descabdella el drama fins al final. A l'acabament, un llampec providencial mata el personatge central.

Un actor ho explica al públic si fa no fa així:

—¡Ha muerto! ¡En el cielo le harán profesor de ajedrez de los ángeles!

I cau el teló.

El llenguatge es *profundo* i ple d'imatges brillants. Heus ací el que en diu un crític:

«Vidal y Planas es un pirotécnico formidable del pensamiento. Hace con las palabras las más bellas imágenes y con éstas construye las ruedas magníficas de juego que han de encantar al público. Así, la noche del estreno, fué de gala para el artífice. ¡El teatro ardía, prendido en el fuego del corazón!»

¿Oí que és clar? Doncs no cal dir res més.

L'obra vol ésser simbòlica i transcendental. Li passa, però, el mateix que al protagonista, que s'entossudeix a passar per boig i només arriba a beneït. Això és, que s'ha d'acomodar, per bé que de certa manera, d'ésser humorística solament.

J. P.

\*\*\*

El tercer argentí, Irusta, Fugazot i Demare, un temps no pas massa llunyà acreditadíssim, ha tornat novament a l'escenari del Palace després d'una «tournée» per l'Habana.

L'actuació dels tres argentins en l'any de gràcia de 1930, ha estat acollida pels barcelonins amb una fredor tan desproporcionada com l'entusiasme amb què va escoltar, cantar i ballar els primers tangos de la màxima popularitat en aquells temps en què tots els manubris traginaven una quantitat horripilant de *Barrios reos* per anar-los abocant a cada cantonada.

Algú, amic de solucionar al minut més que no pas de raons convenientment madurades, ha insinuat que tot plegat no era altra cosa que la decadència del tango i la seva germana la cançó criolla, perquè el públic està embafat de *milongas*, *grandulones*, *minas* i *chamuyos*.

Però si ens identifiquem plenament amb aquesta suposició, de quina manera reaccionarem davant dels aplaudiments entusiastes amb què, tarda i nit, és celebrada la cançó *Las mujeres que se pintan* per aquest públic pseudoindiferent al·ludit anteriorment?

Quan l'Irusta la canta, mig picant l'ullet, somriu tothom i es fa necessària una repetició. Quan, en canvi, Irusta-Fugazot emprenen el duo del vals *Pobre Gigoló*, la gent del Palace s'aclofa resignadament a les butaques i els aplaudiments neixen invariablement dels virtuoses en aquesta matèria que ocupen els seients del segons pis.

On cercar, doncs, l'explicació?

La veritat és que el públic és tan difícil de comprendre...

MANUEL AMAT

### Teatre Català Novetats

Companyia catalana, direcció:  
CARLES CAPDEVILA

Cada nit el gran èxit de la comèdia  
en 4 actes d'en C. Soldevila

## MECENAS

Tots els dijous, tarda, el formidable  
èxit de la rondalla d'en Folch i Torras:

El rei que no reina

Pronuncieu aquest nom:

## Delikatessen

Repetiu-lo:

## Delikatessen

Encara una vegada:

## Delikatessen

★

Recordeu, ara, que és el  
títol d'un film d'optimisme  
que s'estrenarà di-  
lluns vinent, dia 13, al

## Principal Palace

“Un film per ésser vist per tota la  
joventut de vint anys”

La «Publicitat»  
del 27 de setembre

L'ha vist ja?

Es un deure moral assistir a la projecció d'aquest  
gran film sonor

## CUATRO DE INFANTERIA

AVUI i tots els dies  
CAPITOL

Queda oberta la guixeta pels  
matins, de 11 a 1, sense recàrrec



CUATRO DE  
INFANTERIA  
FRENTE OCCIDENTAL 1918

SUPERPRODUCCION  
SONODA

Vegil com més aviat millor i  
sentirà una emoció desconeguda

### TEATRE GOYA

Companyia de Comèdia i farsa de  
ALFONS VIDAL I PLANAS

Totes les tardes a un quart de sis

### SANTA ISABEL DE CERES

Totes les nits a un quart d'onze

### EL LOCO DE LA MASIA

### PRINCIPAL PALACE

TELÉFON 11882

#### DARRERS DIES

dels «asos» del tango argentí  
ídols del públic barceloní

Irusta, Fugazot i Demare

amb el concurs de la eminent cançonetista  
espanyola

### CONCHITA PIQUER

i un selecte programa de cine SONOR

Setmana vinent un gran film sonor d'op-  
timisme DELIKATESSEN i les concer-  
tistes i dansarines de jazz  
THE 11 BON JOHN GIRLS

### Teatre Català ROMEA

Totes les nits els dos grans èxits  
LA FINESTRA OBERTA  
Comèdia en tres actes de NICODEMI, versió  
catalana de Salvador Vilaregut.

### XANDI

Obra d'ambient gitanu en un acte, dividit en dos  
quadros, original de Millas Raurell.

Tardes de dijous i diumenges, la meravellousa  
rondalla en 14 quadros de J. Canigó.

### LA FLOR DEL LLIRI BLAU

### TEATRE NOU

Avui, tarda

### LA GENERALA

### I MOROS Y CRISTIANOS

pels «divos» JOAN ROSICH i FRAN-  
CESC GUADAYOL

Totes les nits, l'èxit de l'any:

### PACA LA TELEFONISTA

PER

MATILDE VAZQUEZ, EMPAR SAUS  
PERE SEGURA, RODOLF BLANCA,  
ROBERT UGHETTI, MARIAN AZ-  
NAR i MIQUEL ARTEAGA

# EL CINEMA

## “DINAMITA” PANORAMA Norma Shearer

*Dinamita* és textualment una comèdia d'enrenou. Cecil B. de Mille no ha vacil·lat a cultivar ací i d'una manera sistemàtica la paradoxa, component la seva història amb un aire de despreocupació que no procura evitar les fallàcies. En resulta de tot això un assumpte incoherent, però d'una innegable originalitat i, el que és millor, un assumpte que, pel joc natural del seu moviment, genera una sèrie de situacions d'una força insòlita i desconcertant. De vegades pensem en Pirandello. Aquí també

entre rialles la seva curta peroració, i present embranzida es llença al carrer. Ja no el veurem més. Endevenim el seu córrer, que els ulls de les dames segueixen, els rostres de les quals comencen a alterar-se, a inquietar-se, a crispar-se de terror. Críts, soroll d'un motor marxant a tota velocitat, tocs de botzina, xiscles d'intensitat creixent. No veiem res del que veïrem en *El món marxa*, però és encara més emocionant. Tot ho hem vist en els rostres de les dames que ara, mig desmaiades, tracten

### Barcelona esportiva

Felicitem als homes de la Cinèa als quals devem aquest reportatge tan discret com complet de la nostra vida esportiva.

En un país, on estem massa avesats a fer les coses de qualsevol manera, és sempre un motiu de satisfacció senyalar que per aquesta vegada cal comptar amb una excepció i que una consciència professional i uns mitjans gens estalviats han vetllat tothora la confecció d'aquesta cinta, amena a desgrat del seu llarg metratge.

La forma és intel·ligent, tant en la qualitat fotogràfica com en la solució de les escenes. L'interès del contingut, és clar, depèn de les preferències de l'espectador, però com que aquest és quasi sempre esportiu—en el sentit contemplatiu del mot—, no estranyem l'èxit d'aquest film.

### Els Sirgadors del Volga

*Els Sirgadors del Volga*, el mateix que *Dinamita*, porta la signatura de l'il·lustre Cecil B. de Mille. Aquest és l'únic punt comú entre els dos films, ja que no hem sabut trobar en el primer cap rastre del talent que campa en el segon.

Cal, doncs, agrair per aquesta vegada que en la propaganda del film s'hagin oblidat el nom del director—com de costum—, nom que per si sol és un reclam, la gent recordant-se bastant que es tracta de l'home que tant els entusiasma en aquella farsa bíblica titulada *Els deu manaments* i amb aquella paròdia evangèlica anomenada *El Rei de Reis*.

A més voldríem saber la data del film, perquè sens dubte s'ha presentat aquí amb retard.

Hem volgut dir tot això perquè el nostre amor al cinema silent ens fa desitjar que no es desarrelli del tot a casa nostra; ara bé, amb films com aquests i *Girls* i altres per l'estil, anem per mal camí. És natural que el públic, enllaminat amb el sonor, no accepti del mut sinó obres sòlides.

Constatem, doncs, que si el local on cultiven el cinema silent es veu desert, no és tot culpa del silent, sinó dels films que s'hi donen.

### “Films selectos”

Saludem des d'aquí l'aparició d'una nova revista cinematogràfica: *Films selectos*. Li desitgem una existència a perpetuïtat, perquè a jutjar pel seu primer número, sembla que bé ho mereixerà. Hem comptat fins a més de seixanta clíxex que il·lustren aquest número. Hom dona, doncs, una importància primordial a la part gràfica. Els films passen, i el millor record que us pot quedar d'ells són unes quantes fotos extretes d'ells.

Maria Luz Morales signa un article; de Benavente hi ha un interviu opinant sobre cinema i per al número pròxim ens prometen les memòries de Douglas i Mary Pickford, escrites per ells mateixos. Un pendent al llibre de Chaplin: *Els meus viatges per Europa*.

Tot el que sigui interessar la gent al cinema, ben vingut sigui. I sobretot que sigui de cara al públic, i no de cara a les empreses!

### Canvis de títols

*The City Girl*, és a dir *La noia de la ciutat*, o, si preferiu, *La ciutadana*, esdevingué a casa nostra *El pan nuestro de cada dia*, encara no sabem per què. A França de primer li posaren el títol de *La Intruse*, però després, perquè no la confonguessin amb l'assumpte que Maeterlinck portà a les taules, la varen batejar per segon cop i esdevingué *La Bru*.

*Halleluyah* de King Vidor és quasi segur que passarà a França amb el títol de *L'Âme Noire*. Aquí, com que ja tenim *El negro que tenia el alma blanca*, caldrà que conservin el títol original, altrament, amb això de *L'Anima Negra* la gent tindria una confusió.

### L'art de perdre el temps

Sota el títol d'*Optimisme gratuït*, el senyor Andreu A. Artís em picava els dits en el número anterior de MIRADOR en contrariar les meves proposicions sobre el film català publicades recentment en el diari *La Publicitat*. Però no sé si per causa de no haver llegit bé les citades proposicions, o tal vegada per no haver llegit el senyor Artís sinó un sol dels meus dos articles sobre aquesta matèria, tota vegada que només es refereix al meu article del dia 25, el fet és que aquest contraopinant em combat amb les meves pròpies raons i objeccions i negligeix alguns importants extrems del meu «optimisme gratuït», ben explícits en els dos esmentats articles cinematístics de *La Publicitat*. L'única afirmació del senyor Artís que no té rèplica és aquella en què fa l'elogi del caricaturista principiant, barroer i simplista que dibuixà el film titulat *La barca de Noè*. Si allò li agrada, fa santament el senyor Artís de delectar-s'hi i aplaudir-ho.

No tinc d'afegir a aquesta microscòpica discussió sinó que el diàleg que el senyor Artís em ve a proposar el trobo inacceptable, per ocios; i perquè hem de suposar els lectors de MIRADOR bons aprofitadors del nostre temps, que, si no recordo malament, és un temps que val totes les pessetes.

JOAN SACS

ESPEREU LES NOVES  
PRODUCCIONS  
CINNAMOND FILM

Diuen que Norma Shearer deixa la pantalla per dedicar-se exclusivament a les coses de la seva llar. No serem nosaltres els que ens oposarem a aquest determini; ella està en el seu dret de fer-ho. D'altra banda, això pot contribuir a desfer una mica la llegenda de dissipació que uns i altres han bastit damunt la pobra gent de Hollywood, que deu tenir, al capdavant, les mateixes qualitats i els mateixos vicis de la gent de tot arreu.

No ens hi oposarem—altrament seria ridícul—, però l'enyorarem. Norma era, da-

que en tots els temps ha semblat una mica antiquada i que està freg a freg de la cursileria sense arribar-hi mai. Si, Norma, començant pel seu nom, era sempre a dos travessos de dit del cursi. Però la seva gran gràcia, el seu veritable art, ha consistit a no travessar mai aquests dos travessos de dit.

Era sempre una noia, era sempre una ingènua. Però no fou mai allò que a les colònies d'estiu en diuen una «nena», ni fou mai allò que han estat tantes ingènues: una enfadada. Era prou àgil per vèncer

tots aquests obstacles i tenia prou sensibilitat per saber fins on podia arribar a embadalir els públics ingenus, sense traspasar els límits del bon gust.

La seva gràcia fotogràfica era alguna cosa diuosa. Anava del seu somriure al seu caminar, del seu gest de braços a les llàgrimes i algunes vegades es concentrava als seus ulls. Uns ulls que semblaven clars, com si fossin diluïts. I en aquesta diluïció es fonien totes les coses que ella mirava. Hauríeu dit, en els seus primers termes, que dintre els seus ulls es fonien els espectadors, la ratlla de llum de la sala i la màquina i l'operador.

Si realment deixa la pantalla, potser algun dia hi tornarà i ja no sabrà commoure la gent jove. Però els que serem vells ens commourem altra vegada com si fóssim adolescents i rondèssim una tarda d'abril olorant l'aire bojamment enamorats sense saber de qui.

Si realment se'n va i no torna, nosaltres l'enyorarem sempre recordant aquella Norma simpàtica, graciosa, sentimental, amb aquell aire angèlic que s'ha dit que és degut a la seva sang canadenca. Enyorarem sempre més aquella Caterina que ens feia tornar dues vegades seguides a veure aquell gran film d'*El príncep estudiant*.

JERONI MORAGUES



NOVETATS  
EN CAMISES

Jaume I, 11  
Telèf. 11655

munt la pantalla, una mica aquella noia que tots els homes als divuit anys s'han pensat que estimaven. Els seus pentinats, els seus ulls, els seus somriures, les seves llàgrimes, feien d'ella el tipus ideal i romàntic de la primera enamorada.

Era una gran artista? Indubtablement que no. Per ella tota sola ens deixaria el record agradable—tan agradable com es vulgui—d'unes quantes cintes superhials. Amb la intervenció de Lubitsch ens deixa el record de la Caterina d'*El príncep estudiant*, que el temps elevarà a la categoria d'interpretació modelica.

Norma, a despit d'alguns dels seus films, no era ben bé una noia moderna. Tenia un mo sé què d'aquella gràcia femenina

tal, amb aquell aire angèlic que s'ha dit que és degut a la seva sang canadenca. Enyorarem sempre més aquella Caterina que ens feia tornar dues vegades seguides a veure aquell gran film d'*El príncep estudiant*.

PASSEIG DE GRACIA, 23

## REDENCION

Intèrpretes: JOHN GILBERT, ELEANOR BOARDMAN, CONRAD NAGEL, RENÉE ADORÉ

Director: Fred Niblo - Argument: Lleó Tolstói

CANSONS POPULARS I MUSICA RUSSA

LA MILLOR PEL·LÍCULA D'AMBIENT RUS una de les més belles creacions de JOHN GILBERT

Un programa excepcional de

METRO

GOLDWYN

MAYER

★

Stan Laurel i Oliver Hardy en

Tiembly y titubea

novament en una pel·lícula totalment parlada en espanyol

ADOLPH MENJOU

UN FILM ESPANYOL

PARAMOUNT

COLISEUM

Es un film sonor



Quina relació té la comtessa Atavrin amb el collar dels milionaris Corbett?

## Amor audaz

ens ho aclara en el transcurs d'una intensa intriga d'amor i aventura. El triomf del cine parlant en espanyol

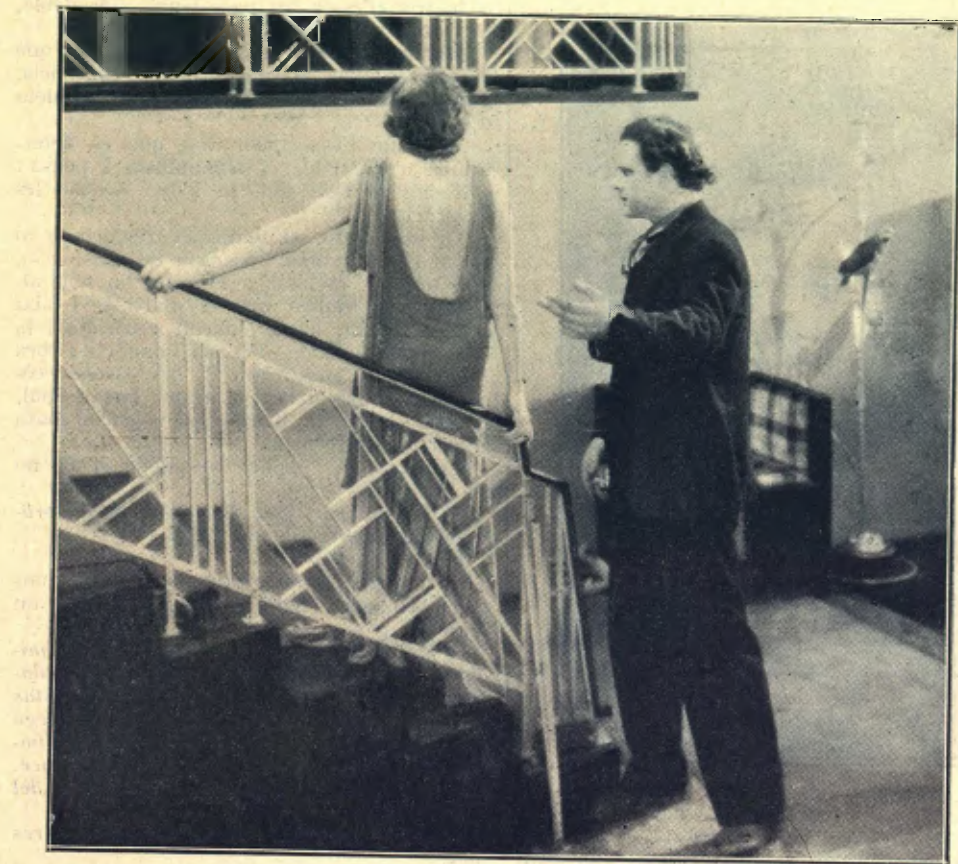
Adolph Menjou i Rosita Moreno

AVUI, ESTRENA A COLISEUM

Feu fer els vostres gravats en la

## UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421



De «Dinamita», el primer film sonor de C. B. de Mille

plana arreu una punta d'ironia mordaç, que us acaba de desconcertar.

Aquest assumpte és doble d'un aspecte sermonaire. Cecil B. de Mille no pot deixar les seves habituds. Si ell escrivia els seus sermons, probablement no els llegiríem, però els films, i és de justícia reconèixer que en la qüestió aquesta de filmar hi té la mà trencada.

Heus ací un home que és el degà de la cinematografia i que avui encara fa prova d'una gran inventiva i sobretot d'una joventesa d'esperit que molts debutants voldrien per ells. I, amb tot, Cecil B. de Mille no pot engrescar-nos. Manca sempre aquell escalf d'una convicció que genera les grans obres, i darrera els seus sermons es veu una pobra filosofia social.

De totes maneres, és com a film considerat abstractament, només en el seu aspecte pur de cinematografia, que l'obra presenta un interès, un interès que no és precisament escàs. Veure atentament aquest film resulta sempre instructiu a tothom que s'interessa pel cinema en si.

Una tècnica ferma, madura i no obstant constantment renovada; recerca d'elements decoratius, exploració de valors plàstics, modernitat en la presa de vistes, però per damunt de tot gran comprensió del dinamisme fotogràfic, i com que, per altra banda, *Dinamita* representa el primer pas de Cecil B. de Mille en els dominis del cinema sonor, cal veure amb quina seguretat aquest pas ha estat fet, sense que per ell retardí l'avenç del cinema autèntic. Constatem de quina manera Mille ha agermanat aquestes dues formes expressives que s'adrecen respectivament als ulls i a les orelles.

Com escena típica podríem citar l'atropell de l'infant connectada a les que l'antecedixen. Acabem de reconèixer aquell vailet i dos minuts escassos de la seva presència han bastat per a segellar inter nos una gran simpatia. Amb els paquets de feres de xocolata que la senyora de la ciutat li ha comprat, el xicotet surt saltironejant de l'establiment. Al llindar de la porta, fa

de sostenir-se al muntant de la porta. La progressió creixent dels sorolls, l'engranatge mestriol de les imatges, fan d'aquest fragment el que se'n diu una bona feina.

També voldríem parlar de les festes esportives que culminen en el joc dels cercles, fragment magistral de moviment i visualitat, fragments aquests en els quals el moviment del film us engrapa inevitablement.

Per donar-la aquí la cinta ha estat presentada d'una manera mixta. Hom ha deixat sols sincronitzades aquelles escenes en les quals el so juga un rol preponderant, evitant sempre d'escriure els rètols al baix de les imatges. Com que la cinta, en incorporar-se al so, no perd mai peu, els dominis fermes del cinema silent, la cinta pateix poc d'aquest esforç d'adaptació. Aquest esforç parla d'una bona voluntat i d'un bon sentit en escamotejar els trencacolls, inevitables en aquest cas... Per això voldríem des d'aquí felicitar els que han portat a cap aquesta tasca.

J. PALAU

## Ja ho sabeu...

—que Lon Chaney havia estat un gran col·leccionador d'aranyes?

—que Allan Swan ha dirigit Glòria Swanson en el seu últim film *Quina viudeta!*?

—que Allan Swan vol eclipsar *La caravana de l'Oregon*? Té encàrrec de la Fox de fer amb el títol *La ruta de l'Oregon* alguna cosa formidable. Jutgeu per aquest detall: han estat contractats 3.500 extres.

—que *Redempció*, el film de Fred Niblo, amb Eleanor Boardman i John Gilbert, serà presentat aquí amb el títol de *El cadaver vivent*? Es tracta encara d'una història de Tolstói.

—que Gary Cooper i Lupe Vèlez s'han casat?

## El Amor Solfeando

(primer títol provisional: "El Profesor de mi Señora")

Vodevil de bona llei, completament parlat en espanyol.

ADAPTACIÓ DE

J. LUÍS SALADO

Cansó "Com les roses d'Abril" de Josep M.ª de Sagarra amb música del Mestre Vives

Primer film de la producció

CINAES - RENAIXEMENT

## LES ARTS

## DISCOS

ACTUALITATS

## Col·lecció Benet

X.—Caram de senyor Canons! Després de vuit dies de no veure'ns, avui ens tornem a trobar a les Galeries Laietanes. Cregui que me n'alegro!

C.—Doncs jo també, la veritat! Perquè d'ençà d'aquella conversa de can Parés he rumiat molt.

X.—Vaja!... Ho celebro.

C.—Sí, francament. Després del senyor Barbey, ara veig que en aquestes Galeries

bituar-se amb les coses de qualitat que més li plaguin. Comenci, doncs, a penjar una fotografia d'aquelles «dones tan ben fetes» i aviat potser penjarà un dibuix ben entenimental de Leonardo.

C.—Deixi's de romanços! Jo ja en tinc prou amb la pintura d'En Juli Borrell.

X.—Però, escolti! No hi fa res que no li acabi d'agradar la bona pintura, l'important és que la compri. Pensi, amic meu,



Joan Colom—Pintura

(Col·lecció F. Benet)

exhibeixen la col·lecció del senyor Ferran Benet, que segurament deu ésser també un d'aquells senyors que, segons vostè, saben fer de senyor. Oi?

X.—Això mateix. Veig que ja ens entenem.

C.—I ca ens hem d'entendre!

X.—Què me'n diu de la col·lecció Benet!

C.—Doncs bé (fixi's que ja no dic *buena*), després d'haver donat un tomb per aquestes sales, li he de confessar que la majoria dels quadros del senyor Benet no els canviaria per totes aquelles pintures—que segons vostè són unes poca-soltes—penjades a les parets de casa meua.

X.—Naturalment que no. Veu com ens entenem? Però no li vaig dir la setmana passada, que vostè, per més diners que tingui, no està en condicions, ara per ara, de fer de senyor?

C.—Tornem-hi!

X.—Es clar, home! Que no recorda aquell adagi...?

C.—Ep! De senyor potser no en sóc prou, però... per porc no hi passo!

X.—No sigui tan susceptible, que no volia dir això. Escolti, amic meu! De gent acabada com vostè n'hi ha bastanta a Barcelona i per mica de bona voluntat que hi posessin podrien, si més no, donar una certa aparença de refinada senyoria, i això, per una gran ciutat, és molt més important del que es pensa.

C.—Però, si ja m'hi esforço! D'ençà que vostè va dir-me que tenia un dependent a la meua fàbrica que era més senyor que jo, vaig fer-li una visita en aquell quart pis de la barriada de Gràcia.

X.—I què?

C.—Que amb tot allò no hi passo, vet-ho aquí.

X.—Però...

C.—No hi ha «però» que hi valgui.

X.—No li va agradar aquella fotografia de Man Ray?

C.—No!

X.—I aquells dibuixos de Delacroix, Picasso i Cézanne?

C.—Tampoc! Però, en canvi, tenia una fotografia d'un quadro d'un tal Ingres, i veu?, aquell em va agradar força. Quin *stock* de dones més ben fetes!

X.—Sí, ho comprene; Ingres té l'avantatge que també pot agradar als ignorants.

C.—Gràcies!

X.—Vull dir els ignorants en qüestions pictòriques. El que cal és començar a ha-

que adquirint bones pintures es pot, a més a més, guanyar molta moneda.

C.—Vol dir?

X.—Sense cap dubte. Veu aquesta magnífica col·lecció? Doncs si el senyor Benet se la volgués vendre, n'hi donarien molts, però molts més diners dels que li ha costat.

C.—Això ja és una altra cosa. Així potser ens entendrem.

X.—No, no es pensi que aquests distingits col·leccionistes com els senyors Benet, Barbey i alguns d'altres pretenguin fer-hi cap negoci material. El negoci que fan aquests senyors és d'ordre...

C.—Espiritual?

X.—Angela-Maria! Gràcies a Déu que ens entenem! I bé, després d'aquesta llarga conversa, què li diu el cor? És veu capaç de començar una col·lecció de quadros i escultures?

C.—Qui sap!... Ho consultaré a la dona.

\*\*\*

Les Galeries Laietanes han inaugurat la temporada amb l'exhibició d'una part escollida de la notable col·lecció del senyor Ferran Benet.

El nostre agraïment als dirigents d'aquestes galeries i—no cal dir—a l'expert col·leccionista.

En aquesta col·lecció hi ha una gran quantitat de peces impressionants. La sèrie de Nonells és remarcable. De pintors massa poc coneguts com Llavenera, a casa el senyor Benet se'n pot veure i seguir l'evolució. En la sala reservada a Joan Colom hi ha les principals facetes de l'art d'aquest suculent pintor. La nostra pintura vuitcentista també té el seu lloc d'honor.

Hauríem de remarcar que alguns dels nostres bons pintors encara no estan prou ben representats. En apuntar això no volem fer cap retrat al col·leccionista, perquè comprem que la producció actual de la bona pintura avui ja és massa extensa per abastar-la totalment. La única cosa que realment és de dolbre, en aquesta magnífica exhibició, és la presència d'algunes pintures (poques, potser no passen de mitja dotzena) de migrada qualitat. I com que al seu costat hi ha les altres teles admirables, aquest veïnatge accentua la diferència de classes.

Amb tot i això, hem de fer constar que la col·lecció Benet és una altra d'aquelles poques col·leccions que honoren la ciutat i el seu propietari.

MÀRIUS GÍFREDA

## Les coses són com són

El director de MIRADOR em demana per als lectors d'aquest setmanari una explicació de la meua pròpia pintura, la raó d'ésser d'ella. No tinc cap inconvenient a escriure aquesta professió de fe que potser mai no hauria gosat escriure per la meua pròpia iniciativa; ni sento cap escrúpul de pudorositat a fer públiques aquestes explicacions sobre el que jo faig i, en definitiva, sobre mi mateix. No crec pas que hi hagi cinisme ni exhibicionisme en aquests sentiments contradictoris, ni tan sols crec que realment siguin contradictoris. Destriar-los i definir-los, però, no puc fer-ho aquí, on l'espai és limitat. D'altra banda és gairebé segur que no interessarien sinó a la gent dedicada a la psicologia. Així, doncs, tallant de cop el proemi, entraré en matèria bo i manifestant que la meua pintura té per fi la representació de les formes i particularment de les qualitats físiques del món fenomènic en tant que clofelles més o menys transparents de la cosa en si; de les essències, més o menys ocultes en les formes, tal com ens són donades indefectiblement a tots els humans, segons es desprèn del consens universal, que és, en plasticisme, la garantia màxima de certesa.

Dir que anem a la captació de la cosa en si és molt dir, talment que en parlar així hom risca de passar per ximple; per tal raó caldrà explicar la meua peculiar noció de cosa en si. És parla ac d'essències i de cosa en si des d'un punt de vista plasticista, inenarrable, pel damunt del discurs; des d'un punt de vista més notori, ja que la persuasió que l'obra d'art plàstica ens proporciona és més colpidora, més perdurable, més unànime i més incisadora que la persuasió que ens pervinguí, no sols del discurs més eloqüent, sinó de totes les més convincents teories editades d'ençà que el món és món. Mai la veritat o la certesa discursives no han arribat a aquelles esmentades emoció, constància, unanimitat i enclís de la pura i mestriosa obra d'art plàstica, i encara negligeix bones altres virtuts inherents a l'obra reeixida del millor pintor o del millor escultor. La persuasió intensa i exultant que ens proporciona l'obra d'art té, doncs, totes les característiques del coneixement. Si la veritat parlada pogués ésser per fi còpsada, produiria probablement aquesta emoció rara i com sobrehumana que proporciona l'obra d'art. Davant de l'obra d'art hom se sent planar sobre l'objecte artístic i alhora endinsar-s'hi; hom experimenta com una perforació de l'escorça fenomènica i com un assaboriment de la polpa sucosa i suculent que tot just si transparentava, com la polpa al través de la pell del raïm.

Totes les coses del món, per desprestigades o enutjoses que hagin vingut, se m'oferixen tan admirablement parladores, se'm descobren tan transcendents com les que ens han traduït al llenguatge més persuasiu de la pintura els genis pintors. Algunes coses, o, segons quin vent bufa, totes les coses, se m'oferixen de vegades menys reveladores, àdhuc hermètiques, amb una esquerperia que, per ésser o per aparentar hostil, no és menys emocionant: en aquestes ocasions l'objecte es planta davant meu com un enigma provocador, no pas tancat, sinó irradiador de misteri, fluent de significació; però no significació per a mi, sinó significació perduda i vagarosa, com l'olor del menjar que no veiem ens evoca i gairebé ens fa assaborir aquell menjar. Aleshores l'objecte més trivial o vulgar, tant com el més prestigiós, agafen un patètic formidable que no sé el que és, però que corprèn com la persuasivitat d'aquells altres objectes més confidencials i amics. Així el món exterior, animat i inanimat, s'oferix constantment com una meravella tan arravatadora que el mal no hi pot res; i com en el cas dels benets, dels quals es diu si tot els és glòria, així mateix al pintor o al simple mortal allé a les arts que sap més constantment trobar-se en aquesta situació d'encís, tot li és glòria. Comunicar aquesta meravella al comú de la gent que sap veure-la és la missió de l'artista.

Cal advertir que en parlar de l'objecte pictòric, el mateix en parlar de l'objecte garlador que en parlar de l'objecte esquerp, em refereixo a ell i al seu entorn immediat o llunyà, o bé immediat i llunyà alhora, al seu ambient, a l'espai o a les super-

fícies que li fan de fons o de suport, als altres objectes que es trobin a proximitat i que entrin en la composició pictòrica. Un joell, o una fruita, o una figura no se m'apareixen pas elles soles, sinó tan lligades amb llur ambient i amb els altres objectes pròxims i llunyans com si tot plegat no formés sinó un sol objecte, valuós igualment en totes les parts i amb relacions enllà del marc, fins a una mena d'infinít informulable, vague però present i com segur i palpable; un infinit que es ramifica

Quan començo una pintura procuro tant com puc, i cada dia puc més, refusar-me a tota mena de premeditació i alevosa composició d'objectes o éssers vivents, i àdhuc a tota composició, a tot aranjament, a tota contrastació de color. He notat que talment totes les composicions de forma i de color són bones, que justament les que a simple vista semblen més ingrates de color o més pobres, vulgars o estúpides de disposició estratègica són les que en definitiva resulten menys insignificants. I dic insignifi-

cants per tal de parlar amb la modestia que cal, però que no caldria que calgués, perquè cap pintor no creu pas produir obres insignificants; altrament no pintaria.

Hom ha volgut definir la meua pintura bo i qualificant-la d'holanditzant; cal objectar que, ultra que aquesta definició és imprecisa, perquè la pintura holandesa és de gèneres variats, la majoria antípodes del meu estil, jo em vull i em sento tributari d'altres escoles que semblaran mentida a algunes de les poques persones que s'interessin pel meu art: he après d'algunes escoles antigues i modernes la manera d'expressar el meu programa ambiciós. Aquest programa em permetria de superar els holandesos intimitistes, que són els que han proporcionat el punt de recolzament a aquells definidors, si Déu, que tot ho pot, volgués donar-m'hi aquell cop de mà que en les pintures religioses surt benedictor i radiant d'entre núvols de glòria.

Així em daleixo i apreng constantment amb l'art del Greco i del seu èmul frustrat, el gairebé gran Cézanne; tots els holandesos del segle XVII i particularment Aert de Gelder, Rembrandt, Van Goyen i els principals intimitistes i bo-degonistes; el meravellós Chardin i el genial Velázquez; els grans anglesos del segle XVIII; Mateu Lenain i els grans retratistes francesos del segle XVIII; Rafael, Ingres, Delacroix, Degas, Van Gogh i, en fi, els Impressionistes. Tots aquests són pintors que m'han donat bones armes per a superar-los; armes que jo aprofito, sense, però, aconseguir ni aproximar-me a llur genialitat, ni a llur talent, ni a llur traça. Cada un d'ells m'ha proporcionat alguna cosa de caràcter espiritual o tècnic que em permeti una dicció més intensa del que aconseguiria sense aquell préstec. Així, encara que no sigui molt aparent, perquè no vull que ho sigui, hi ha en la meua pintura la concepció còsmica i la tècnica divisionista de l'Impressionisme; el divisionisme dels tons neutres que introduïu Van Gogh; el deformisme d'Ingres, de Degas, de Cézanne i del Greco; la voluntat d'estructuració de Rafael i d'aquests quatre pintors, ultra molts d'altres elements que no cal detallar ni cal deixar tan ostensibles com ho feren els inventors.

Heus ací, amic Brunet, les línies generals d'un esquema d'esbós del molt que hi ha per dir d'aquesta pintura que no és tan fàcil d'entendre com molts passavolants imaginem. I d'aquesta inintelligència només a mi caldrà potser culpar.

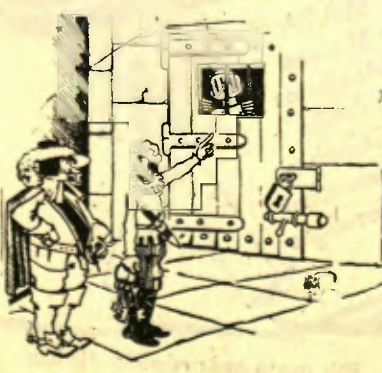
JOAN SACS

## DISCOS

Preguem als nostres lectors que vulguin excusar l'absència en aquest número de l'acostumada secció dedicada a la música mecànica, a la qual pensem donar d'ara endavant una major importància, proporcionada a la que es mereix l'extensió i perfecció cada dia majors d'aquesta modalitat artística.



—Ara que hi som, pregunta si farà rebaixa per arrencar-te'n una dotzena.  
(Ric et Rac)



—Senyor, la Màscara de Ferro demana una tovallola de paper de vidre per rentar-se la cara.  
(Ric et Rac)



El senyor servicial. —Aquest banc està acabat de pintar!  
La senyora que sordeja. —Com?  
El senyor servicial. —De verd.  
(The Passing Show)



—Ni cinc cèntims a sobre!  
—Quina barra, fer treballar la gent per res!  
(Ric et Rac)



—I ara, només t'has torrat d'un cantó de cara!  
—Ja em torraré de l'altre en el viatge de tornada.  
(The Humorist)



—D'on véns tan senyalat? Tu has sortit amb una dona.  
(Life)

## AVUI INAUGURACIÓ DE CINE SONOR EN SALÓ CATALUNYA



PER

JOAN TORENA  
Carles VillariasMONA MARIS  
Maria Calvo

# Diccionari Enciclopèdic de la Llengua Catalana

Acaba de sortir el

## PRIMER VOLUM

RELLIGAT AMB TAPES ESPECIALS

Comprèn fins a l'acabament de la lletra C.  
Va il·lustrat amb 1,277 gravats, 11 mapes en colors  
i 30 làmines en negre i colors

Preu : 54 ptes. al comptat. Es ven també a terminis. Demaneu-lo a totes les llibreries

SALVAT, EDITORS. - Carrer de Mallorca, 41-49. - BARCELONA

## ACADEMIA MARSHALL

RAMBLA DE CATALUNYA, 106, pral. (entre Provença i Rosselló) - Telèfon 72726

DIRECTOR:  
FRANK MARSHALL

SECRETARIA:  
MARIA DAVALILLO

SOTSDIRECTOR:  
MAS SERRACANT

### PIANO = VIOLI = VIOLONCEL·LO

(Graus: ELEMENTAL, MITJÀ I SUPERIOR)

Solfeig, Teoria, Harmonia, Contrapunt, Fuga, Composició i instrumentació, Estudi de les formes musicals. - Anàlisi i llur interpretació. - Història de la música. - Música de càmera

La classe de VIOLÍ estarà sota la direcció del mestre **Marian Perelló**. Curset de la HISTORIA DE L'ART, explicat pel senyor **Adrià Gual**. Classes de CLAVICÈMBAL per a l'estudi de la MUSICA ANTIGA - Classes particulars - Cursos especials per a principiants de 5 a 8 anys

**Pràctiques de Pedagogia = Sala per Audicions i Conferències**



El nen.—Ui que és avorrit això, mamà!  
Quina mala punteria, encara no ha encertat la dona ni una sola vegada.  
(The Passing Show)



### ¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

**Neurastenia**, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perduda de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigint-se i tramitant o's ptes. en segells de correu per al franquieg a Oficines Laboratorio Schallerg, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

### AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria**, **Litiasi úrica (mal de pedra)**, **Bronquitis parenquimatosa**, **Nefritis crònica**, es curarà radicalment amb

### AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

**FORTUNY, S. A.**

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133



—Quant aquest collaret?  
—Mil pessetes.  
—Per cinc centes me'l quedaria ara mateix.  
—Encara no em moro de gana.  
—No tinc cap pressa. Ja m'esperaré!

(Ric et Rac)



—I encara sort que portem un metge entre els passatgers!

(Judge)

## Anuncieu a MIRADOR

### Societat Espanyola de Carbur Metà·lics

Correus: Apartat 190  
Telegr.: "Carburós"

BARCELONA  
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO SILICE :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS



Flit mata més ràpid. Bidón amarillo - franja negra.

IMPRESOS COSTA  
Aseito, 45 - Barcelona



—Per què la Victòria és sempre representada per una dona?  
—Espera't. Ja ho entendràs quan siguis casat.

(Le Journal)



—El 20 és el meu sant i el 30 el meu aniversari, recorda-te'n.  
—Està bé, et regalaré alguna cosa el 25.

(Le Journal)